Τόμος Δ'. ΑΡΙΘΜ. 19 (91).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον καὶ προπληρωτία: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Δ. *τῇ 1/13. Ὀκτωβρίου* 1888.

Η ΕΝ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ὑπὸ **ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΩΓΟΥ**, Ἀρχιμανδρίτου.

Ἡ οὐγγρικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐτέλεσε τὴν ἐτήσιον καὶ γενικὴν αὐτῆς συνεδρίασιν, ἐν ᾗ παρῆσαν οἱ ἔξοχοι καὶ οἱ κορυφαῖοι τῆς πολιτείας, τῆς ἐκκλησίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν, ὡς καὶ πυκνὸν καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον τῶν φιλομούσων, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἡ οὐγγρικὴ Ἀκαδημία ἐξελέξατο καὶ πρὸ μικροῦ μέλη αὐτῆς ἐπίτιμα καὶ ἀντεπιστέλλοντα, ἄνδρας σοφοὺς καὶ διακεκριμένους, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Οὐγγαρίας, ἐν οἷς τὸν Ἀρχιδοῦκα τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ, ὅστις συνέγραψε σοφὰς πραγματείας περὶ τῆς βοτανικῆς, καὶ μελέτην μακρὰν καὶ πολυμαθεστάτην περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς γλώσσης τῶν Ἀθιγγάνων — τὸν Βενιαμὶν Kállay, ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας, συγγράψαντα τὴν „Ἱστορίαν τῆς Σερβίας" καὶ μελέτην περισπούδαστον „περὶ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀποστολῆς τῆς Οὐγγαρίας" — ὡς καὶ τοὺς σοφοὺς ῥώσσους Νικόλαον Seminsky, διευθυντὴν τοῦ σεμιναρίου τοῦ Kazan, Γουλιέλμον Radloff, μέλος τῆς ῥωσσικῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας, καὶ Εὐθύμιον Atkinson, πρόεδρον τῆς Ἀσιατικῆς ἑταιρίας τῆς Βεγγάλης.

Ἡ Ἀκαδημία ὠνόμασεν ὡσαύτως, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Μέλη αὐτῆς ἐπίτιμα τὸν Kálman Tisza, πρωθυπουργὸν τῆς Οὐγγαρίας ἀπὸ δωδεκαετίας ἤδη, καὶ τὸν κόμητα Ἰούλιον Andrássy, πρώην ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας. Ἡ παρὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐκλογὴ τῶν δύω τούτων ἐπιφανεστάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐδικαιολογήθη ὑπὸ τῆς σκέψεως, ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ κράτους, οἱ ἐπιτυχῶς διευθύνοντες τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν τῆς μοναρχίας, ἐξασκοῦσι καὶ αὐτοί, ἀληθῶς, τὴν μᾶλλον πολύπλοκον καὶ δυσχερεστάτην πολιτικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἑπομένως ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ὀφείλει νὰ διατελῇ εἰς σχέσεις στενὰς μετὰ πάντων τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς, ἐὰν θέλῃ νὰ μείνῃ πιστὴ εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ἥτις κυρίως συνίσταται *εἰς τὴν ἐπιτυχῆ καὶ εὐτυχῆ διεύθυνσιν τῆς διανοητικῆς τοῦ ἔθνους ζωῆς.* Ἡ ἰδέα αὕτη ἄριστα ἐξετέθη εἰς τὸν παρὰ πόδας ἐναρκτήριον λόγον τοῦ Αὐγούστου Tréfort, προέδρου τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας, καὶ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν *ἀπὸ δέκα καὶ ἐξ ἤδη ἐτῶν.* Ἀλλὰ καὶ θαυμασίως ανεπτύχθη ἡ ἀλήθεια αὕτη εἰς τὸν μακρὸν καὶ λαμπρὸν λόγον, ὃν εἶπεν ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Fraknoi Vilmos, εἰς τὴν σεπτὴν μνήμην τοῦ πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀποβιώσαντος περικλεοῦς ἐπισκόπου Ipolyi Arnold, ὅστις ἐγένετο, ἀληθῶς, τὸ μέγα ὄφελος καὶ τὸ κλέος τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΕΡΡΙΚΟΣ ΓΚΕΦΦΚΕΝ.
Πρώην καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου.

Ἡ οὐγγρικὴ Ἀκαδημία τῶν

ἐπιστημῶν, ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ ἐτησίῳ ἐκθέσει τοῦ τρέχοντος ἔτους 1888, ἐδημοσίευσε 30 τόμους, 56 ὑπομνήματα καὶ πραγματείας τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ συνεισέφερε πρὸς ἔκδοσιν 12 ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν. Τὰ ἔσοδα τῆς Ἀκαδημίας, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1887, ἀνῆλθον εἰς φλωρίνια αὐστριακὰ 239,850. Τὰ δὲ ἔξοδα αὐτῆς εἰς φλωρίνια 151,248. Ἡ περιουσία τῆς Ἀκαδημίας ἀνέρχεται εἰς φλωρίνια 2,353,582. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1831, τοῦ ἔτους τῆς θεμελιώσεως καὶ συστάσεως αὐτῆς, ἐδαπάνησε 4 καὶ $^1/_2$ ἑκατομμύρια φλωρινίων ἤτοι πλέον τῶν 10 ἑκατομμυρίων φράγκων, διὰ τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ Οὐγγρικοῦ ἔθνους. Καὶ τὸ μὲν Κράτος ἐπροίκισε τὴν Ἀκαδημίαν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν 57 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 558,776 φλωρινίων. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον περίπου 4 ἑκατομμύρια φλωρινίων, ἐδωρήθησαν τῇ Ἀκαδημίᾳ, κατὰ καιρούς, ὑπὸ Οὐγγρων φιλογενῶν, ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέτερος καὶ ἀοίδιμος εὐεργέτης τοῦ γένους ἡμῶν, *Γεώργιος Σίνας*, δωρησάμενος τῇ οὐγγρικῇ Ἀκαδημίᾳ 200 χιλιάδας φράγκων.

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς „Κλειοῦς" μεταφράσαντες, δημοσιεύομεν τὸν ἑπόμενον ἐναρκτήριον λόγον τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας καὶ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Αὐγούστου Tréfort, ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ φιλοπάτριδος, εἰπόντος τάδε.

Κυρίαι καὶ Κύριοι!

Ἀναμφιβόλως εἶναι ὠφέλιμος καὶ καλὴ ἡ συνήθεια, ἣν ἔχουσιν αἱ Ἀκαδημίαι τῶν ἐπιστημῶν, ὅπως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, εἰς τὰς ἐπισήμους καὶ δημοσίους αὐτῶν συνεδριάσεις, παρίστανται, οὕτως εἰπεῖν, ἐνώπιον τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ λαοῦ· καὶ οὕτω μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δημοσίου, σχηματίζεται οἱονεὶ ῥεῦμά τι πνευματικὸν ἢ μαγνητικόν· τὸ δὲ ῥεῦμα τοῦτο, ἀριδήλως, καθίσταται ἐνεργὸν καὶ λυσιτελές, ὅταν καὶ τὸ φιλόμουσον δημόσιον ἐνδιαφέρηται πρὸς τοῦτο. Ἀλλ' ἄρά γε τὸ οὐγγρικον δημόσιον ἐνδιαφέρεται καὶ σήμερον πρὸς τὴν οὐγγρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν; Ἡ ἀπόκρισις πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην μοὶ φαίνεται δύσκολος· ἐνθυμοῦμαι καλῶς εἰς τὰς ἡμέρας τῆς νεότητός μου, ὅτε ἡ Ἀκαδημία δὲν εἶχεν ἀκόμη τοῦτο τὸ λαμπρὸν αὐτῆς μέγαρον, ἀλλ' ἐτέλει τὰς ἐτησίους αὐτῆς συνεδριάσεις εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ νομαρχείου τῆς Πέστης, ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα, ὅτι τὸ δημόσιον συνέτρεχε τότε πυκνόν, καὶ προσεκτικὸν ἀκροατήριον ἐπλήρου τὴν αἴθουσαν τῆς συνεδριάσεως, ὡς καὶ τὰ θεωρεῖα αὐτῆς ἅπαντα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ κοινωνικὸς βίος ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἦτο λίαν περιωρισμένος καὶ στενός, ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ τύπος ἔφερε βαρὺν χαλινόν. Εἰς πραγματείαν μου περὶ τῆς ποιητικῆς σχολῆς τῶν Σβάπων ἐπετιμήθην ὑπὸ τῆς λογοκρισίας, ὡς δῆθεν ἐξυβρίσας τοὺς ἐν Βιέννῃ! Ἀλλὰ σήμερον τὸ δημόσιον τυρβάζει, μεριμνᾷ καὶ περισπᾶται ὑπὸ πολλῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ὑποθέσεων, ὡς καὶ ὑπὸ φλογερῶν ζητημάτων ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ φρονοῦντες, ὅτι τὰς ἐπισήμους ἀκαδημαϊκὰς ἡμῶν συνεδριάσεις ὀλίγοι νῦν ἐπισκέπτονται, ἐπειδὴ ἐν αὐταῖς εἴμεθα μονότονοι καὶ ἀνιαροί. Εἴμεθα μονότονοι, ἀληθῶς, ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν δὲν δύναταί τις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ὁμιλοῦσιν εἰς τὰς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Μονάχου. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ διανοητικὴ ἐλευθερία δὲν ἀνεπτύχθη ἀκόμη παρ' ἡμῖν ὁλοσχερῶς· *διανοητικὴν δὲ ἐλευθερίαν* λέγων ἐννοῶ τὸ δικαίωμα ὅπερ ἔχει ἕκαστος νὰ εἴπῃ ἐλευθέρως τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην, ἢ μᾶλλον τὴν ἀλήθειαν περὶ παντὸς πράγματος, χωρὶς νὰ ὑποστῇ διὰ τοῦτο τὰς αὐστηρότητας τοῦ λογοκριτοῦ, ἢ τὸ ἀνάθεμα τῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς. Ἀλλὰ διανοητικὴν ἐλευθερίαν ἐννοῶ καὶ τὸ καθῆκον, ὅπερ ἔχει ἕκαστος, ζῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς διανοητικῆς ταύτης ἐλευθερίας, ὅπως ἀκούῃ τὰς ἀληθείας ταύτας, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς, ἢ καὶ ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν καθεστώτων.

Ἡ ἐλευθερία αὕτη δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, Κύριοι· διότι ἡ οὐγγρικὴ κοινωνία εἰς τας δογματικὰς ἀληθείας μᾶλλον ἐμμένουσα, καὶ ταύτας ἀγαπῶσα, ἀποξενοῦται τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος. Ἀλλὰ τί ἐστι πνεῦμα φιλοσοφικόν; καὶ πῶς δύναται νὰ βασιλεύσῃ καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας; ἴσως ἠθελέ τις μὲ ἐρωτήσει. Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἐντιμότατοι Κύριοι, ἔχει τις τὸ πνεῦμα τῆς φιλοσοφίας, ὅταν δὲν ἐξαρκῆται μόνον εἰς τὰς ἀληθείας, ὅσας ἐδιδάχθη καὶ ἔμαθε παρ' ἄλλων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπιμελῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἐξετάζῃ τὸ βάρος καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀληθειῶν τούτων. Τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα εἶναι ἡ ἐλευθέρα ἐξέτασις καὶ σώφρων συζήτησις τῆς θετικῆς καὶ πάσης ἀληθείας, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος· ἄνευ τοῦ πνεύματος τούτου, συναντιλαμβανομένου μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ φωτός, δὲν ὑπάρχει οὔτε παιδεία, οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε ἐλευθερία ἀληθής. Τοῦτο ἀπεδείχθη εἰς τὰς θλιβερὰς ἐποχὰς τοῦ ἀπολύτου δεσποτισμοῦ καὶ τῶν ἐπαναστάσεων, ὅτε οἱ ἄνθρωποι μὴ τολμῶντες νὰ συζητήσωσι περὶ τῆς ἀληθείας, ἀναγκάζονται νὰ σιγῶσι, νὰ κάμπτωσι τὸ γόνυ δουλοπρεπῶς καὶ νὰ κλίνωσι τὸν αὐχένα. Ἀλλὰ πῶς καὶ τίνι τρόπῳ ἄρά γε καὶ ἡ οὐγγρικὴ κοινωνία δύναται νὰ ἐμφορηθῇ δεόντως καὶ δαψιλῶς τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου πνεύματος; ἔπρεπε νὰ εἰσαγάγωμεν διὰ τοῦτο εἰς τὰ ἡμέτερα Σχολεῖα τὰ μαθήματα τῆς Λογικῆς, τῆς Μεταφυσικῆς καὶ τῆς Ἠθικῆς, κατὰ τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας τοῦ καθηγητοῦ Imre; ἢ ἔπρεπε εἰς τὰ ἀνώτερα ἡμῶν ἐκπαιδευτήρια νὰ ἐπικρατήσωσιν αἱ διδασκαλίαι τοῦ Kant, τοῦ Schelling, τοῦ Hegel, τοῦ Schopenhauer, ἡ φιλοσοφία τοῦ ἀσυνειδήτου (de l'inconscient) ἢ τὸ σύστημα τῶν ἐκλεκτικῶν (l'éclecticisme) τοῦ Cousin;

Ἐγὼ φρονῶ, ὅτι πρὸ πάντων πρέπει νὰ διδάσκηται ἀκριβῶς καὶ ἐν ἐκτάσει ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς διάδοσιν τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς ὑγειοῦς φιλοσοφίας, ἀπαιτεῖται ἡ καλλιέργεια τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ Γενικὴ Ἱστορία τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων καὶ κλασσικῶν συγγραφέων. Ἰδοὺ τί κυρίως ἐμπνέει καὶ ἀναπτύσσει τὸ ἀληθὲς φιλοσοφικὸν καὶ κριτικὸν πνεῦμα. Ἀλλ' ἤδη ἐπιτρέψατέ μοι, Κυρίαι καὶ Κύριοι, νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ (ὀλίγα καὶ ὄχι πολλὰ ἕνεκα τῆς κατεχούσης με ἔτι σωματικῆς ἀσθενείας) καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς καλλιεργείας ἡμῶν τῶν Οὐγγρων. Ἀλλὰ πρὸ τούτου, πρέπει ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ πολλάκις προβληθὲν ζήτημα, ἐὰν τὰ μικρὰ ἔθνη εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ καὶ πρόσφορα εἰς τὴν διανοητικὴν καλλιέργειαν τῶν νεωτέρων χρόνων. Εἰς ἀπόκρισιν τοῦ ζητήματος τούτου προβάλλω ὑμῖν τὰ ἀθάνατα καὶ ἔνδοξα μεγαλουργήματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Καίτοι δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ στατιστικὰ διδόμενα περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἀλλ' ὅμως γινώσκοντες τὴν χώραν, ἣν κατεῖχεν ἡ εὐγενεστάτη καὶ μεγαλουργὸς καὶ ἀξιοθαύμαστος αὕτη φυλή, ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ εἰς τὰς ἀπανταχοῦ αὐτῆς ἀποικίας, συμπεραίνομεν ἀσφαλῶς, ὅτι δὲν ἦτο πολυάριθμος, ὅσον τὰ σημερινὰ μεγάλα ἔθνη. Καὶ ὅμως πόσα θαυμάσια καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ἀπαράμιλλα ἀριστουργήματα ἐξετέλεσεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὰς ὡραίας τέχνας τὸ μικρὸν ἀλλ' ἔνδοξον

καὶ δαιμόνιον τοῦτο ἔθνος τῶν Ἑλλήνων; οἱ κοσμοκράτορες Ῥωμαῖοι, ἐκτὸς τῶν νομικῶν, οὐδὲν ἄλλο ἔπραξαν, ὡς πρὸς τὰ γράμματα, εἰμὴ μεταφράσεις καὶ παραφράσεις ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. Εἶναι δὲ πολὺ λυπηρόν, ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἐνδεεῖς ὄντες τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, τοσοῦτον εὐκόλως ἐγένοντο ἡ βορὰ καὶ τὸ λάφυρον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν τῇ παρακμῇ τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἄλλων ἐθνῶν. Ἀναντιρρήτως, ὁ δρόμος τῆς ἱστορίας θὰ ἦτο σήμερον διάφορος καὶ μᾶλλον εὐάρεστος καὶ λαμπρός, ἐὰν παρὰ τὰ πλευρὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, διετηρεῖτο καὶ ἡ κλεινὴ Ἑλλάς, ὡς μέγα καὶ ἰσχυρὸν κράτος, οὐδὲ συνέβαινεν ἡ βυζαντινὴ διαφθορὰ καὶ πανωλεθρία! Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν βλέπομεν φυλὰς ὀλιγαρίθμους, τοὺς Ὁλλανδούς, τοὺς Ἐλβετοὺς καὶ τοὺς Σουηδούς, ἐκτελοῦντας ἔργα θαυμάσια. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι σήμερον τὰ μικρὰ ἔθνη δὲν δύνανται νὰ ὑποστῶσι τὴν ἅμιλλαν πρὸς τὰ μεγάλα ἔθνη εἴς τε τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλ' ὅμως διὰ τοῦτο, οὐδὲν ἐμποδίζει ἡμᾶς, ὅπως πλησιάσωμεν πρὸς αὐτὰ παντοιοτρόπως, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀριθμητικῆς αὐξήσεως τοῦ ἔθνους καὶ τῆς φυλῆς ἡμῶν. Ὀφείλομεν λοιπόν, Κύριοι, νὰ κατορθώσωμεν κατακτήσεις διὰ τῆς πνευματικῆς καλλιεργείας, τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ τῆς σωματικῆς εὐρωστίας. Καὶ ἰδοὺ ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, ἦλθον εἰς τὸ προσφιλὲς θέμα τῆς ἐκλογῆς μου. Καὶ ἡμεῖς οἱ Οὐγγροι, ὡς πολλάκις εἶπον, ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην τῆς ἐπιστήμης, τῆς φιλολογίας, τῶν ὡραίων τεχνῶν, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς δημοσίου ὑγείας.

Αἱ ἐπιστῆμαι μετὰ τῆς φιλολογίας, τῶν ὡραίων τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας, ἐμπνέουσι τὰ μεγάλα καὶ κλεινὰ ἔργα, καὶ διατηροῦσι τὴν ζωήν, τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐθνῶν. Ἡ βιομηχανία, ἰδίως, παραμελουμένη ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ τῆς κοινωνίας, καθίστησιν αὐτὰ ἀσθενῆ, ἐλεεινά, καὶ πτωχά. Ἡ δημόσιος ὑγεία μετὰ τῆς ζωηφόρου χριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ὁ ἀπαραίτητος ὅρος τῆς ἀναπτύξεως, τῆς προόδου, τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν λαῶν· εἶναι ἡ μόνη καὶ μεγάλη δύναμις ἡ διατηροῦσα καὶ ἐνισχύουσα τὰ ἔθνη πρὸς τὸ μεγαλουργεῖν καὶ ἐν εὐπορίᾳ καὶ εὐημερίᾳ ζῆν.

Καὶ σήμερον λοιπὸν ἐπαναλαμβάνω διαβεβαιούμενος, ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἔχει τὴν ἱερὰν ἀποστολήν, ὅπως ἐνισχύῃ τὰς λαοσωτηρίους ταύτας ἀληθείας, καλλιεργοῦσα τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα μετὰ τῶν χριστιανικῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν, καὶ παρέχουσα οὕτω εἰς τὴν ἀγαπητὴν ἡμῶν πατρίδα λαμπρὰ καὶ ἀρίζηλα παραδείγματα ἐθνικῆς ἀγάπης καὶ αὐταπαρνήσεως.

Κηρύττω τὴν ἔναρξιν τῆς 48 ἐτησίου καὶ γενικῆς συνεδριάσεως τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν."

Ζητωκραυγαὶ ἐπέστεψαν τὸν λόγον τοῦ πεπαιδευμένου ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Tréfort, ὃν διεδέχθη ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Fraknói Vilmos, γενικὸς γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας, ἐκκλησιαστικὸς ἐπιφανέστατος καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, διὰ τῶν πολλῶν καὶ σοφῶν αὐτοῦ ἱστορικῶν συγγραμμάτων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ὅστις διὰ τῆς χάριτος, τοῦ κάλλους καὶ τοῦ σθένους τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ λόγου, ἐζωγράφησεν, οὕτως εἰπεῖν, καλλιτεχνικῶς τὴν λαμπρὰν καὶ μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τοῦ πρὸ διετίας περίπου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Ipolyi Arnold, ἐπισκόπου Nagy Varad, περικλεοῦς ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ ἱεράρχου τῆς οὐγγρικῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τὰ μάλιστα συντελέσαντος καὶ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη ἐργασθέντος, πρὸς εὐόδωσιν καὶ καρποφορίαν τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ ἐγένετο καὶ λίαν φιλέλλην καὶ ἑλληνομαθής, ὡς μαρτυροῦσι καὶ αἱ σοφαὶ αὐτοῦ ἐπιστολαί, ἀγάπην θερμὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν ἀποπνέουσαι, ἃς ἔγραψεν ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἤδη, πρὸς τὸν ἐνταῦθα σοφὸν ἑλληνιστὴν καὶ φίλον αὐτοῦ ἐπιστήθιον Csaplar Benedek, ἐπιφανῆ καθηγητὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ βιογράφον ἔξοχον ἐπισήμων ἀνδρῶν τῆς Οὐγγαρίας· ὁ ἐπάξιος, ἀληθῶς, τοῦ Ipolyi Arnold ἐγκωμιαστὴς καὶ βιογράφος Fraknói Vilmos, ἀφ' οὗ διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀριστοτεχνικῶν αὐτοῦ λόγων κατέδειξε τὴν μεγίστην ἀξίαν τοῦ μεταστάντος ἱεράρχου εἴς τε τὴν ἐπιστήμην, τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν ἐν γένει, εἶπεν ἐν ἐπιλόγῳ καὶ τάδε ὁ εὔγλωττος ῥήτωρ: „Ὁ Ipolyi, ἐντιμότατοι Κύριοι, ἐγένετο εἷς τῶν ἐκτάκτων ἐκείνων ἀνδρῶν, οὓς ἐκλέγει καὶ ἁγιάζει ἡ τοῦ θεοῦ πάνσοφος πρόνοια, πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων ἐνδόξων καὶ κοινωφελῶν. Διὸ καὶ ἰσοβίως οἱ θεόκλητοι καὶ θεσπέσιοι οὗτοι ἄνδρες ἀγαπῶσι καὶ ἀφοσιοῦνται πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ὅπερ δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς τὸ μεγαλεῖον, τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς πατρίδος· ὁ πρώτιστος καὶ προσφιλέστατος σκοπὸς τῶν ἀδιαλείπτων καὶ εὐγενῶν προσπαθειῶν τοῦ ἀοιδίμου ἡμῶν φίλου ἦτο, κυρίως, τὸ σέβας πρὸς τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις καὶ πρὸς τὰς πρόοδους τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, τὸ ἀλληλέγγυον τοῦ ἰσχυροῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος μετὰ τῶν σωφρόνων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συνδρομὴ πρὸς τὴν ἐπιστήμην, πρὸς τὰς τέχνας καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐν γένει, καὶ ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἡ διηνεκὴς καλλιέργεια τῶν θεοπνεύστων ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, συμφώνως πρὸς τὸ ἀγαθὸν πνεῦμα τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἀνεξιθρησκείας καὶ τῆς ἀδελφότητος μεταξὺ πάντων τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Ἀλλ' ὁ πολὺς Ipolyi ἦτο, ταυτοχρόνως, μέγας καὶ κορυφαῖος ἀπόστολος τῶν ἱερῶν πόθων καὶ τῶν κοινωφελῶν παραγόντων τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας, χρηστότητος καὶ σωτηρίας."

„Καὶ τὰ ἄλλα μὲν αὐτοῦ σοφὰ συγγράμματα, ἀλλ' ἰδίως ἡ "*οὐγγρικὴ μυθολογία*", καὶ ἡ „*Ἱστορία τοῦ βασιλικοῦ οὐγγρικοῦ στέμματος τοῦ ἁγίου Στεφάνου*", μαρτυροῦσιν ἀριδήλως τὴν σοφίαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἐξόχου ἀνδρός· ὅθεν τὸ κλεινὸν καὶ σεπτὸν αὐτοῦ ὄνομα διαμενεῖ διὰ παντός, ὡς τὸ μέγα κλέος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἡ δὲ οὐγγρικὴ Ἀκαδημία, οὐδέποτε παύσεται τιμῶσα εὐσεβάστως τὴν ἔνδοξον καὶ μακαρίαν μνήμην τοῦ ἀποιχομένου σοφοῦ καὶ φιλοπάτριδος ἱεράρχου."

„Τὸ τριπλοῦν ἔργον καὶ τὸ καθῆκον τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, κατὰ τὴν ἐντολὴν καὶ τὴν πρόθεσιν τῶν ἀοιδίμων αὐτῆς ἱδρυτῶν, συνίσταται, ὡς πάντες γινώσκετε, εἰς τὸ καλλιεργεῖν τὴν ἐπιστήμην ἐν γλώσσῃ οὐγγρικῇ καὶ ἐν πνεύματι καὶ αἰσθήματι Οὐγγρικῷ, καὶ εἰς τὸ διδάσκειν καὶ ἐφαρμόζειν καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ τὰς ἐπιστήμας, συμφώνως πρὸς τὴν λοιπὴν χριστιανικὴν καὶ πεπολιτισμένην Εὐρώπην, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου τὰ βέλτιστα καὶ τὰ χρησιμώτατα, διὰ τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Πρὸς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῆς τριπλῆς ταύτης ἀποστολῆς τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, εἰργάσθη ὁ Ipolyi καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἀξιοθαυμάστου."

Ἡ μεγάλη καὶ λαμπρὰ αὕτη ἱστορικὴ εἰκών, δι' ἧς ἡ ζωγραφικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου Lotz, κατὰ

τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ipolyi, ἐστόλισε τὴν αἴθουσαν ταύτην, ὡς ἄριστα καὶ θαυμάσια παρίστησι τοὺς περικλεεῖς προμάχους τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου. Ἀλλ' ὅταν ὁ ἔξοχος ἀριστοτέχνης εἰκονογραφήσῃ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Ἀκαδημίας αἰθούσῃ καὶ τοὺς συγχρόνους διακεκριμένους ἄνδρας τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ἀναμφιβόλως τότε θὰ ἴδωμεν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὴν εὐγενῆ καὶ γαλήνιον μορφὴν τοῦ Ipolyi Arnold, πρὸς ἣν θὰ ἀποβλέπῃ εὐλαβῶς καὶ εὐγνωμόνως ἡ παροῦσα καὶ ἡ μέλλουσα γενεά, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ διδάσκῃ ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἐμπνέων εἰς αὐτὴν τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Deus et patria, *Θεὸς καὶ πατρίς*, ἦσαν αἱ δύο μεγάλαι καὶ ἐθνοσωτήριοι ἀρχαί, ὑφ' ὧν ἐνεπνέετο καθ' ἅπαντα τὸν βίον ὁ πρὸς Κύριον μεταστὰς περικλεὴς Ἱεράρχης· αἰωνία καὶ εὐλογημένη ἡ μνήμη αὐτοῦ πάντοτε!"

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ πατριωτικοῦ ἐπευφήμησε τὸ ἐκλεκτὸν πλῆθος τῶν ἀκροατῶν τὸν περισπούδαστον τοῦτον λόγον τοῦ Fraknói, ὃν διεδέχθη ἐπὶ τοῦ βήματος ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Szily Kalman, ἀποδείξας διὰ τοῦ εὐφραδοῦς αὐτοῦ λόγου, ὅτι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, καθ' ἅπαντα τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἐκαλλιεργήθησαν εὐδοκίμως καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ, καὶ μνημονεύσας μετὰ συντόμου βιογραφίας εἴκοσιν ἐξόχων Οὔγγρων φυσιολόγων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μετ' αὐτὸν ὁ εὐπαίδευτος λόγιος Gustave Keleti, διὰ λόγου λίαν ἐπιτυχοῦς, ἐξηγεῖ καὶ ἐπικρίνει τὰς λαμπρὰς τοιχογραφίας, δι' ὧν ὁ Lotz Karoly, ἔξοχος Οὔγγρος ζωγράφος ἐκόσμησε τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀκαδημίας, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ αἵτινες παριστάνουσι τὸν πρῶτον χριστιανὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας Στέφανον, περιστοιχούμενον ὑπὸ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν αὐλικῶν, καὶ λαμβάνοντα τὴν βασιλικὴν μίτραν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα ῥώμης Σιλβέστρου τοῦ Β'. (1000 μ. Χρ.). Καὶ περαιτέρω, τὸν βασιλέα τῶν Οὔγγρων Kalman, κηρύσσοντα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ΙΑ'. αἰῶνος, ὅτι „δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῶμεν πλέον περὶ μάγων καὶ μαγείας· διότι οὐδὲν τούτων ὑπάρχει ἀληθές". Καὶ τελευταῖον αἱ λαμπραὶ αὗται τοιχογραφίαι παριστάνουσι Λουδοβίκον τὸν μέγαν Nagy Lajos βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας, ἐξετάζοντα τὸ σχέδιον τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Peces, καὶ ὀλίγον κατωτέρω Οὔγγρους σοφοὺς ἀκούοντας μετὰ προσοχῆς Οὔγγρον χωρικόν, διηγούμενον ἀρχαίας καὶ δημώδεις παραδόσεις.

Μετὰ δὲ τὸν τέταρτον τοῦτον ῥήτορα τῆς ἡμέρας, ὁ γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Fraknói Vilmos, ἀναγινώσκει τὴν ἐτήσιον ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὸ 1887 σωτήριον ἔτος, ἐξ ἧς καταχωρίζομεν μόνον ἐνταῦθα, χάριν ἐπωφελοῦς περιεργείας τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν, τὰ ὑπὸ τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας προταθέντα *διαγωνίσματα*, μετὰ τῶν χρηματικῶν ἀμοιβῶν, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1888—1889.

Διαγώνισμα 1) Τραγῳδία, ὑποθέσεως ἐθνικῆς, μετ' ἀμοιβῆς 100 δουκάτων καισαροβασιλικῶν. 2) Τραγῳδία διὸ στίχων (100 δουκάτων). 3) Κωμῳδία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ (200 δουκάτων). 4) Τραγῳδία ἐθνική, ἐν ἔτει 1891 (400 δουκάτων). 5) Δρᾶμα, οὗτινος ἡ ὑπόθεσις λαμβάνεται ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων τῶν Οὔγγρων, καὶ τῶν Οὔννων (100 δουκ.) 6) Ἱστορία τῆς αἰσθητικῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα (100 δουκάτων). 7) Ποίημα πατριωτικὸν (100 δουκάτων). 8) Ὠδὴ πατριωτικὴ (400 φλωρινίων). 9) Διήγημα ἱστορικὸν ἢ μυθιστορικὸν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων (100 δουκάτων). 10) Πραγματεία γλωσσολογική (40 δουκάτων). 11) Ἱστορία τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ (1000 φλωρινίων αὐστριακῶν). 12) Μελέτη συγκριτικὴ περὶ του δημοσίου δικαίου ἐν Πολωνίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ μεγάλου, περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος (1000 φλωρινίων). 13) Ἱστορία τῆς προσκτήσεως καὶ τῆς ἀπωλείας διαφόρων χωρῶν τῆς Οὐγγαρίας (1000 φλωρινίων). 14) Ἱστορία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τάγματος τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἱεροκηρύκων μέχρι τοῦ 1526 (600 φλωρινίων). 15) Ἡ ἀνάπτυξις τῶν Ἱππέων Οὐσσάρων ἐν Οὐγγαρίᾳ, κατὰ τὸν ΙΖ'. καὶ ΙΗ'. αἰῶνα, καὶ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πολεμικοῦ τούτου τάγματος εἰς τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Εὐρώπης (500 φλωρινίων). 16) Ἱστορία τῆς διαιρέσεως τῆς Οὐγγαρίας εἰς 3 τμήματα (1000 φλωρινίων). 17) Τὸ σύστημα τῆς ψυχολογίας, κατὰ τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας (1200 φλωρινίων). 18) Ἱστορία κριτικὴ τῶν σπουδαιοτέρων ψυχολογικῶν θεωριῶν (1000 φλωρινίων). 19) Τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὰ μεθυστικὰ ποτά, τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα καὶ τὰ ἀντιφάρμακα αὐτῶν (100 δουκάτων). 20) Ἐγχειρίδιον πλῆρες πάντων τῶν κλάδων τῆς Γεωργίας (3000 φλωρινίων). 21) Ἡ παροῦσα κατάστασις τῆς βιομηχανίας ἐν Οὐγγαρίᾳ, καὶ τὰ πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς χρήσιμα μέσα (1000 φλωρινίων). 22) Ἡ ἱστορία καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τῆς γερμανικῆς πολιτικῆς ὡς πρὸς τοὺς διεθνεῖς σιδηροδρόμους (500 φλωρινίων). 23) Ἡ δημοσία ὑγεία ἐν Οὐγγαρίᾳ, καὶ τὰ πρὸς τὴν διατήρησιν αὐτῆς ἀπαιτούμενα μέσα (200 φλωρινίων). 24) Αἱ ἀγοραὶ τῶν σιτηρῶν καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν (100 δουκάτων). 25) Κριτικὴ μελέτη ἐπὶ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ δημοσιευθέντων συγγραμμάτων, περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν μέχρι τοῦ 1831 (100 δουκάτων). 26) Μελέτη ὀρυκτολογικὴ ἐν ἐκτάσει (500 δουκάτων). 27) Μονογραφία τῶν μαθηματικῶν (1000 φλωρινίων). 28) Πραγματεία περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (100 δουκάτων).

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τούτων ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως, ὁ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ὑπουργὸς τῆς παιδείας Αὔγουστος Trefort, ἀνήγγειλε τὸ τέλος τῆς ἐτησίου ταύτης συνεδριάσεως, εὐχηθεὶς τὰ κράτιστα ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ οὐγγρικοῦ ἔθνους. Ἀλλ' ἡ εὐχὴ αὕτη καὶ ὁ προαναγνωσθεὶς ἐναρκτήριος λόγος τῆς ἡμέρας ταύτης ἐγένετο, δυστυχῶς, τὸ ὕστατον κύκνειον ᾆσμα τοῦ σοφοῦ καὶ φιλοπάτριδος τούτου ἀνδρὸς Αὐγούστου Trefort, ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας βαρέως ἀσθενήσας, πρὸς μεγίστην ζημίαν τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου ἀπεβίωσεν ἀπροσδοκήτως τῇ 22. τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Αὐγούστου εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν, ἐξ ὑπερτροφίας τῆς καρδίας, ἐξ ἧς ἔπασχε πρό τινων μηνῶν. Ἡ ἔκτακτος καὶ μεγαλοπρεπεστάτη αὐτοῦ κηδεία καὶ ταφὴ ἐγένετο τῇ 24. τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν ᾗ παρῆσαν οἱ προεξάρχοντες τῆς πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχιδοὺξ Ἰωσὴφ ἀντιπροσωπεύων τὸν αὐτοκράτορα καὶ βασιλέα Φραγκίσκον Ἰωσήφ, καὶ ἀπό τε τῆς Βουδαπέστης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ βασιλείου, ἄνευ ὑπερβολῆς, ἑκατὸν χιλιάδες ἀνθρώπων· ὁ νεκρὸς ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ἐξόχου τιμῆς χάριν, μετηνέχθη ἐν τῷ εὐρυτάτῳ προδόμῳ τῆς Ἀκαδημίας, ἐπὶ δὲ τῆς νεκρωσίμου λάρνακος ἐπέθηκαν Σχολαί, ἐκκλησίαι, σωματεῖα καὶ φίλοι ὑπὲρ τοὺς 250 ἐκλεκτοὺς στέφανους, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ ἀπὸ τοῦ βασιλέως λαμπρότατος στέφανος. Μετὰ δὲ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ἧς προίστατο ὁ ἀρχιεπίσκοπος Chlach, ὁ σοφὸς καὶ εὐκλεὴς Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Fraknói Vilmos, εἶπε λίαν συγκεκινημένος τὸ ἐπικήδειον τοῦτο προφώνημα πρὸς τὸν ἀποιχόμενον κλεινὸν ὑπουργόν, προσφώνημα ἄριστον, ἐν ᾧ κατα-

ΘΗΡΑ ΦΑΣΙΑΝΩΝ.
Εἰκὼν τοῦ A. v. Maffei.

φαίνεται ἡ τοῦ θρηνουμένου ἀνδρὸς ἀρετὴ καὶ ἀξία· „οὐχί, οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψωμεν, κλεινὲ καὶ σεπτὲ ἡμῶν πρόεδρε, ὅπως τὸ νεκρὸν ἤδη σκῆνος τῆς εὐγενεστάτης καὶ ἀθανάτου Σου ψυχῆς, ἐγκαταλείψῃ διὰ παντὸς τὸν οὐδὸν τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, χωρὶς πρότερον νὰ Σοὶ ἀπευθύνωμεν τὸν τελευταῖον καὶ ἐγκάρδιον ἡμῶν ἀσπασμόν. Μετὰ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας τῆς μητρὸς ἡμῶν ἐκκλησίας, ἡ ἡμετέρα ὀδύνη καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καθῆκον, ζητοῦσιν ἤδη τὸν λόγον."

„Ὅ,τι ἔπραξας ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἀείδιμε ἄνερ, εἶναι τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς εὐρυτάτης ἐνεργείας Σου, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων καὶ τοῦ κλέους τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ὁ βίος Σου ἀφιερώθη εἰς τὸ αὐτὸ ἰδεῶδες, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου καθιδρύθη καὶ ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία. Καὶ τὸ ἰδεῶδες τοῦτο ἐστὶ καὶ ἔσεται — ἡ στερέωσις τοῦ οὐγγρικοῦ ἔθνους ἐπὶ βάσεων ἀκλονήτων, καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ πρὸς τὰ διανοητικὰ ὕψη — τοῦθ' ὅπερ ὑπῆρξε τὸ σταθερὸν καὶ διηνεκὲς μέλημα καὶ προσφιλέστατον μελέτημα τῆς νεότητός Σου, τῆς ἀνδρικῆς καὶ γεροντικῆς ἡλικίας Σου. Καὶ ἡ θεία πρόνοια ἐστεφάνωσε τὰς εὐγενεῖς καὶ πατριωτικὰς προσπκθείας σου. Οἱ ἀείδιμοι καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες τῆς ἡμετέρας πατρίδος, οἵτινες πρὸ Σοῦ ἀπέβλεψαν πρὸς τὸν αὐτὸν ἐθνοσωτήριον σκοπόν, μετ' ἐνθουσιώδους φιλοπατρίας προπαρεσκεύασαν μόνον τὸ ἔδαφος καὶ τὸν χῶρον, καὶ ἐρρίψαν τὰς πρώτας βάσεις καὶ τοὺς θεμελίους λίθους. Σὺ δέ, μεγάτιμε πατριῶτα, κατώρθωσας νὰ γίνῃς ὁ μέγας καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν πολιτισμοῦ καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς βασιλικὸς ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, εἶχες τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν, ὅπως ἐκτελέσῃς τὰς μεγάλας Σου καὶ σωτηρίους ἰδέας καὶ ἱκανοποιήσῃς τὸν πρὸς τὰ καλὰ ἔνθερμον ζῆλόν Σου. Τὸ ἀκατάβλητον θάρρος Σου καὶ ἡ ἀκούραστος ἐνέργειά Σου, ἐδημιούργησαν καθιδρύματα ἐκπαιδευτικά τε καὶ θρησκευτικά, μαρτυροῦντα τὴν πρόοδον τῆς χώρας ἡμῶν, πρόοδον καλύψασαν τὰς πολλὰς ἐλλείψεις τῶν παρελθόντων χρόνων, καὶ γενομένην ἀλλαχοῦ ἐπὶ ἑκατονταετηρίδα ὁλόκληρον, καὶ οὐχὶ ὡς παρ' ἡμῖν ἐπὶ δύο περίπου δεκαετηρίδας, διὰ τῆς ἐκτάκτου πνευματικῆς ἐνεργείας Σου. Ἤδη δέ, ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ θλιβεροῦ ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ Σοῦ τοῦ προσφιλοῦς καὶ γεραροῦ ἡμῶν φίλου, οὐ μόνον θρηνοῦμεν τὴν μεγίστην ἀπώλειαν, ἣν ὑφιστάμεθα ἐν τῷ προσώπῳ Σου, ἀλλὰ καὶ εὐγνωμονοῦμεν τῇ θείᾳ προνοίᾳ, τῇ διεπούσῃ πανσόφως τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν, ἥτις εὐδόκησε νὰ παρατείνῃ τὰς ὑπουργικάς Σου καὶ ἐθνωφελεῖς λειτουργίας ἐπὶ 16 ὁλοκλήρους ἐνιαυτούς· ὁ ἀδυσώπητος νόμος τῆς φύσεως ἀπὸ τοῦ ἐφημέρου τούτου κόσμου Σὲ καλεῖ εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν· ἀλλὰ τὰ ἔργα Σου, αἱ ἰδέαι καὶ τὰ φρονήματά Σου, θὰ μένωσι διὰ παντὸς εἰς τὰ σοφὰ συγγράμμά Σου, προτρέποντα ἡμᾶς ἐπὶ τὰ πρόσω. Ὅ,τι ποτὲ εἶπε περὶ τοῦ Ἀγρικόλα ὁ μέγας ἱστορικὸς τῆς Ῥώμης, αὐτὸ τοῦτο καὶ ἡμεῖς σήμερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ Σοῦ — πᾶν ὅ,τι ἠγαπήσαμεν καὶ ἐθαυμάσαμεν ἐν Σοί, τοῦτο ζῇ καὶ ζήσεται εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχάς, μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος — ἐφ' ὅσον δὲ ἡ οὐγγρικὴ γλῶσσα θὰ ἀντηχῇ ἐπὶ τῆς καθέδρας τῶν Σχολῶν, καὶ εἰς τὰς στοὰς καὶ τὰς αἰθούσας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ἐφ' ὅσον αἱ δεήσεις καὶ αἱ προσευχαὶ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν, θὰ λέγωνται σύγγριστὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἃς Σὺ ἐπανέφερες εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δόξαν καὶ λαμπρότητα — ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, οἱ μετὰ ἐνδοιμύχου συγκινήσεως οὗτοι λόγοι, οὓς ἐμπνέει ἡμῖν ἡ μεγάλη καὶ ἐγκάρδιος ἡμῶν θλῖψις καὶ ὁ ἀπὸ Σοῦ ἀποχωρισμός, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον θὰ διατηρῶσι τὸ σθένος καὶ τὸ ἀπήχημα αὐτῶν καὶ εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος."

„Αἰωνία καὶ μακαρία ἡ μνήμη Σου, σεπτὲ καὶ ἔνδοξε πατριῶτα!"

Οὕτω τιμῶσι καὶ γεραίρουσιν ἐνταῦθα οὐ μόνον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ μεγάλους εὐεργέτας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν Βουδαπέστῃ οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ προέδρου αὐτῆς καὶ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Αὐγούστου Tréfort. Μετὰ πλείστης δὲ χαρᾶς τοῦ πανελληνίου ἠκούσθη πρὸ μικροῦ, ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν ἄρχεται λειτουργοῦσα καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἀποτελεσθέντος ἤδη καὶ προπαρασκευασθέντος τοῦ λαμπροῦ αὐτῆς μεγάρου, δι' οὗ οἱ ἀείδιμοι ἱδρυταὶ Γεώργιος Σίνας καὶ Σίμων Σίνας πατὴρ καὶ υἱός, ἀπεθανάτισαν καὶ ἐκλείσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν. Πρὸ ἑξαμηνίας περίπου ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ „Ἑστίᾳ", ἀξιολόγῳ περιοδικῷ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κανονισμὸς τῆς Σιναίας ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας, ὃν ἄριστα συνέταξεν ὁ σοφὸς καὶ κλεινὸς Ἀλέξανδρος Ρ. Ῥαγκαβῆς· οὐδὲν λοιπὸν ὑπολείπεται νῦν πρὸς τὴν ἔναρξιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας, εἰμὴ μόνη ἡ πρὸς τοῦτο καλὴ θέλησις τοῦ ἐνεστῶτος μεγαλουργοῦ Ὑπουργείου Χαριλάου Τρικούπη. Ἡ τῆς ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας ἔναρξις ἔσται, ἀναμφιβόλως, λαμπρὸν καὶ ἔνδοξον ἔργον τῶν ὑπουργικῶν αὐτοῦ ἀγώνων καὶ κατορθωμάτων.

Τὸ ἑλληνικὸν ἡμῶν ἔθνος, ἄνευ τῆς ἐν Ἀθήναις λειτουργούσης ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, φαίνεται στερούμενον τοῦ λαμπροῦ καὶ χρησίμου φωτός, πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πρόοδον καὶ προκοπήν. Διό, ἄνευ ἀναβολῆς, ἡ βασιλικὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἀνάψῃ τὸ φῶς τοῦτο τῆς διανοίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν πανελλήνων, ἀφ' οὗ ἡ μεγαλόδωρος φιλοπατρία τοῦ Σίνα καθιδρύσατο μεγάλην καὶ λαμπρὰν τὴν ἀκαδημαϊκὴν λυχνίαν.

Ἐν Βουδαπέστῃ, τῇ 30. Αὐγούστου 1888.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ.

Ἡ μεταξὺ τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀναπτύξεως βαθμίδας ἀνηκόντων θηλαστικῶν ζώων, ἰδίᾳ τῶν ἀνθρωποειδῶν εἴτε ἀνθρωπομόρφων καλουμένων πιθήκων, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὑφισταμένη εἰς πολλὰ ὁμοιότης, προσείλκυσεν ἀνέκαθεν τὴν προσοχὴν πολλῶν ἐπιστημόνων καὶ προὐκάλεσε πολλὰς φυσικοφιλοσοφικὰς παρατηρήσεις καὶ θεωρίας· ἐπανειλημμένως δὲ ὑπὸ πολλῶν φυσιοδιφῶν ἐπεβεβαιώθη, ὅτι ἡ διαφορὰ ἐν τῇ πνευματικῇ ἀναπτύξει μεταξὺ ἀγρίων τινῶν λαῶν καὶ τῶν μεμορφωμένων Εὐρωπαίων εἶναι μεγαλητέρα τῆς μεταξὺ τῶν ἀγρίων τούτων λαῶν καί τινων εἰδῶν πιθήκων, οἷον τῶν γιββόνων, γορίλλων καὶ κιμπαζῶν, ὑφισταμένης διαφορᾶς.

Ἐν τοῖς κατωτέρω θὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα παραδείγματα τῆς ὁμοιότητος ταύτης τῶν πιθήκων πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Πρὸ παντὸς ἄλλου ἄξιον περιεργείας εἶνε ὅτι οἱ πίθηκοι

τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἐν τῇ πνευματικῇ αὐτῶν ἀναπτύξει προέβησαν μέχρι τῆς μορφώσεως οἰκογενειακοῦ βίου, ὅστις ὡς γνωστὸν εἶνε ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον πάσης καλῶς ὠργανωμένης κοινωνίας.

Οἱ γορίλλαι τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς ζῶσιν ἐν μικραῖς πατριαρχικαῖς οἰκογενείαις· τὸν οἰκογενειακὸν βίον διάγει καὶ ὁ κιμπαζῆς τῶν αὐτῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ πίθηκοι οὗτοι ζῶσιν, ὡς καὶ πολλοὶ μέχρι τῆς σήμερον ἄγριοι λαοί, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πειθαρχίας εἰς ἀνωτέραν τινὰ ἐξουσίαν: Ἑκάστη ὁμὰς εἴτε οἰκογένεια ἔχει ἕνα μόνον ἀρχηγόν, ἄρρενα καὶ προβεβηκότα πως τὴν ἡλικίαν· τὰ θήλεα εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, τὰ τέκνα ὑπακούουσιν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ὑπηρετοῦσι μέχρις ὅτου ἡλικιωθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε βαρυνόμενα τὴν ἐξάρτησιν καὶ ὑπεξουσιότητα ἐγκαταλείπουσιν ἢ καὶ φονεύουσιν αὐτόν.

Μεγάλως ἀνεπτυγμένη παρὰ τοῖς πιθήκοις τῶν ἀνωτάτων τάξεων εἶνε ἡ μητρικὴ στοργή. Ὁ ἱεραπόστολος Savage ἀναφέρει μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸ ἑξῆς παράδειγμα περὶ τῆς μητρικῆς ἀγάπης τῶν πιθήκων: „Ἓν ἐκ τῶν θηλέων μιᾶς οἰκογενείας κιμπαζῶν ἐκάθητο μετὰ τοῦ ἄρρενος καὶ τῶν δύο μικρῶν της ἐπί τινος δένδρου. Ἡ πρώτη αὐτῆς κίνησις, μόλις μὲ εἶδε, ἦτο νὰ καταβῇ δρομαία ἀπὸ τοῦ δένδρου καὶ νὰ κρυφθῇ μετὰ τοῦ ἄρρενος ὄπισθεν θάμνου τινός. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μικρὸν εἶχε μείνῃ ὀπίσω, ἐπανῆλθεν ἡ μήτηρ μετὰ σπουδῆς πρὸς βοήθειάν του, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τοῦ κλάδου καὶ ἔλαβε τὸ μικρὸν μεταξὺ τῶν βραχιόνων της. Κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως ταύτην ἐφονεύθη ἡ δυστυχὴς μήτηρ διά τινος σφαίρας, ἥτις ἐπλήγωσε καὶ τὸν πρόσθιον βραχίονα τοῦ μικροῦ της."

Ἂν παραβάλῃ τις τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα τῆς μητρικῆς ἀγάπης πρὸς τὴν μεγάλην ἀδιαφορίαν, μεθ' ἧς οἱ ἄγριοι ἀποχωρίζονται ἀπὸ τῶν τέκνων των καὶ λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των, φαίνεται πραγματικῶς, ὅτι μεταξὺ τῶν πιθήκων ὑπάρχουσι βαθύτερα καὶ τρυφερώτερα αἰσθήματα ἢ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς κατωτάτης πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Ἀγρία τις ἐκ τῆς Νέας Ζηλανδίας π. χ. ἔβλεπε μετὰ τῆς μεγίστης ἀδιαφορίας τὸν υἱόν της ἀναχωροῦντα μετὰ τοῦ θαλασσοπόρου Κούκ, ἂν καὶ οὗτος προσεπάθησεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τῇ καταστήσῃ καταληπτόν, ὅτι οὐδέποτε πλέον ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ τὸν υἱόν της.

Ἀλλὰ καὶ πατρικῆς ἀγάπης διάφορα τεκμήρια δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οἱ ἡλικιώμενοι πίθηκοι ὑπερασπίζουσι καὶ προστατεύουσι τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των ἢ τῶν ὁμάδων, τῶν ὁποίων εἶναι ἀρχηγοί. Τοῦτο δὲν συμβαίνει πάντοτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διότι ὑπάρχουσι πολυάριθμοι φυλαί, εἰς τὰς ὁποίας οἱ πατέρες οὔτε κἂν τὰ ἴδιά των τέκνα γνωρίζουσιν.

Οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι ἔχουσι συνήθως μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ μικρὰ παιδία, καὶ πολλάκις μάλιστα συμβαίνει εἰς τὰ δάση νὰ ἁρπάζωσιν ἀπὸ τὰς γυναῖκας τὰ τέκνα των. Ἰδίως δὲ οἱ ἄρρενες πίθηκοι ἔχουσιν ἐξαιρετικὴν ἀγάπην εἰς τὸ γυναικεῖον φῦλον. Κυνοκέφαλός τις πίθηκος τοῦ θηριοτροφείου τοῦ βοτανικοῦ κήπου ἐν Παρισίοις εἶχεν ἐκφύγῃ ποτὲ ἐκ τοῦ κλωβοῦ του καὶ πληγώσῃ τὸν φύλακα Ῥιχάρδον. Ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸν ἐξηγριωμένον πίθηκον, ὅπως τὸν συλλάβῃ, ἡ θυγάτηρ τοῦ φύλακος Ῥιχάρδου, ἥτις ἐγνώριζε τὴν πρὸς ἑαυτὴν ἀγάπην τοῦ πιθήκου, ἔτρεξε πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ κλωβοῦ καὶ ἐνηγκαλίσθη μικρόν τινα ἐκεῖ ἱστάμενον παῖδα. Τοῦτο ἰδὼν ὁ πίθηκος ἔτρεξε φωνάζων εἰς τὸν κλωβόν του, ὅπως ἐκδικηθῇ ἐκεῖνον, ὅστις ἐτόλμησε νὰ διεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν του, καὶ τοιουτοτρόπως συνελήφθη πάλιν ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ του.

Εἰς τοὺς μεταξὺ των ἀγῶνας οἱ πίθηκοι μάχονται καὶ φονεύονται ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ ἄγριοι ἄνθρωποι. Ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, οἱ γορίλλαι ἔχουσι πάντοτε ἐν ἑκάστῃ ὁμάδι ἕνα μόνον ἄρρενα καὶ ἡλικιωμένον ἀρχηγόν· οὗτος, ὡς ὁ ἰσχυρότερος, φαίνεται ἐνίοτε πολὺ αὐστηρὸς πρὸς τοὺς νεωτέρους πιθήκους· ἂν ὅμως οὗτοι εἶναι ἀρκετὰ ἡλικιωμένοι καὶ εὑρίσκωνται ἐν τῇ πλήρει ἀναπτύξει τῶν δυνάμεών των, ἐπιτίθενται κατὰ τῶν γερόντων καὶ ἀγωνίζονται μέχρι θανάτου, ὅπως ἀποκτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν των. Εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλαὶ φυλαὶ ἀγρίων λαῶν φονεύουσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοὺς γέροντάς των ἢ τοὺς θάπτουσι ζωντανοὺς ἢ τοὺς ἐγκαταλείπουσιν, ὅταν δὲν εἶναι πλέον εἰς θέσιν νὰ συντηρηθῶσιν ἢ ὑπερασπισθῶσιν. Τοιαῦτα γεγονότα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἠθικὴ δύναται νὰ κατέλθῃ εἰς ἔτι κατωτέρας βαθμίδας τῆς τῶν ζώων, εἴς τινας τοὐλάχιστον φυλάς, αἵτινες ἐν τῇ ἀναπτύξει των ἔμειναν πολὺ ὀπίσω.

Εἰς τοὺς ἀγῶνάς των μεταχειρίζονται οἱ πίθηκοι, ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι, κατ' ἐξοχὴν τὰς χεῖρας. Περιβάλλουσι μὲ τοὺς βραχίονάς των τὸ σῶμα τοῦ ἀντιπάλου ἢ συλλαμβάνουσιν ἀλλήλους, κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀθλητῶν, ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ δάκνουσι μεταξύ των τὰ πρόσωπα. Ἡ ἰσχυρὰ ἀνάπτυξις τῶν ὀδόντων αὐτῶν καθιστᾷ τὴν μέθοδον ταύτην φυσικήν. Οἱ Οὐραγγουτᾶνοι ὅμως δὲν μεταχειρίζονται τόσον συχνὰ τοὺς ὀδόντας των ὡς ὅπλον, ὅσον οἱ κιμπαζαῖ. Ἐν τῇ Νέα Γουϊνέᾳ ὑπάρχει ἄγριός τις λαός, ὅστις μεταχειρίζεται ὡσαύτως τοὺς ὀδόντας ὡς ὅπλον. Ἄλλως τε παρατηροῦνται καὶ ἄλλαι ὁμοιότητες μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ πιθήκων ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ μάχεσθαι. Οἱ Γορίλλαι, οἱ μεγάλοι οὗτοι πίθηκοι, ὁσάκις ἀντεπεξέρχονται κατὰ τῶν ἐχθρῶν των, ἐκπέμπουσιν ὀξυτάτας κραυγάς, αἵτινες ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων καὶ πολλῶν συγχρόνων ἀγρίων λαῶν. Οἱ πίθηκοι οὗτοι πλησιάζουσιν ἀκολούθως πρὸς τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ συγχρόνως τύπτουσι μὲ τοὺς γρόνθους τὰ στήθη των.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ αὐτὴ συνήθεια ὑπάρχει καὶ εἴς τινας ἀγρίους, πολεμικοὺς λαούς. Ὁ Γορίλλας ἐπιπίπτει μετ' ἀκρατήτου ὁρμῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του. Ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ, ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀπειλῆς ἢ πληγῆς ἀναχαιτιζόμενος. Ἂν ὁ κυνηγὸς δὲν προφθάσῃ ἐγκαίρως νὰ τὸν φονεύσῃ, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν μακρῶν του βραχιόνων καὶ ἀποπνίγεται, πρὶν ἢ λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ γεμίσῃ ἐκ νέου τὸ ὅπλον του. Ἂν ὁ Γορίλλας προσβληθῇ ὑπὸ ὡπλισμένου ἀνθρώπου, ἐφορμᾷ κατὰ πρῶτον κατὰ τοῦ τουφεκίου, ὅπως τὸ θραύσῃ. Τὸ αὐτὸ δὲ πράττει, καὶ ἂν ὁ ἐπιτιθέμενος κατ' αὐτοῦ εἶνε ὡπλισμένος μὲ ἁπλοῦν ῥόπαλον ἢ μὲ ῥάβδον: συλλαμβάνει αὐτὴν ἀμέσως καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν θραύσῃ, οὐδέποτε ὅμως ζητεῖ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ὅπως ὁ ἄνθρωπος, μεθ' ὅλην τὴν πρὸς τὸ μιμεῖσθαι τάσιν, ἥτις παρατηρεῖται ἐν γένει εἰς τοὺς πιθήκους, καὶ ἡ ὁποία εἰς τὸν γορίλλαν φαίνεται νὰ εἶνε πολὺ ὀλίγον ἀνεπτυγμένη. Ἔχουσιν ὅμως τὴν ἱκανότητα νὰ ῥίπτωσιν ἐξ ἀποστάσεως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πᾶν ὅ,τι εὑρίσκουσι πρόχειρον. Ὅταν εὑρίσκωνται ἐπὶ τῶν δένδρων, τρέχουσιν ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ ἐξακοντίζουσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πᾶν ὅτι τύχῃ νὰ εὑρεθῇ πλησίον των, δηλαδὴ κλάδους καὶ καρπούς.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ φαντασθῶμεν ἐποχήν τινα, καθ' ἣν στίφη ἀνθρώπων ἐμάχοντο κατὰ τῶν πιθήκων ἐκ τῶν κάτω

πρὸς τα ἄνω ῥίπτοντες κατ' αὐτῶν βροχὴν λίθων, καὶ δεχόμενοι ὡς ἀντάλλαγμα βροχὴν κλάδων καὶ καρπῶν. Φυσικῷ τῷ λόγῳ τὰ λίθινα ὅπλα ἐνίκησαν μὲ τὸν καιρὸν τὸ ξύλινα καὶ οἱ τρέχοντες ἄνθρωποι ἐθριάμβευσαν κατὰ τῶν ἀναρριχωμένων πιθήκων. Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν ζώων μόνον οἱ πίθηκοι ὡς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν χειρῶν των δύνανται νὰ ἐξακοντίζωσιν ὅπως ὁ ἄνθρωπος βέλη κατὰ τοῦ ἐχθροῦ των.

Λίαν ἀνεπτυγμένον παρὰ τοῖς πιθήκοις εἶναι ὡσαύτως τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν καλὴν θεραπείαν καὶ περιποίησιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχουσι μεγίστην εὐαισθησίαν. Ὁ πλοίαρχος Payne διηγεῖται, ὅτι νεαρός τις κιμπαζῆς τὸν ὁποῖον εἶχε φέρη μαζῆ του εἰς Ἀγγλίαν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, κατὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς τὴν παραλίαν προσέφερε τὴν χεῖρα εἰς ὅλους τοὺς ναύτας, ἐνῶ τὴν ἀπέσυρεν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους μὲ σημεῖα δυσμενείας καὶ ὀργῆς. Παρετηρήθησαν ὡσαύτως πολλοὶ πίθηκοι ἔχοντες μεγάλην ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τοὺς φύλακάς των καὶ ἐκδηλοῦντες αὐτὴν διὰ παντοειδῶν θωπειῶν καὶ φιλοφρονήσεων. Ὁ κιμπαζῆς Μαφούκα ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τῆς Δρέσδης εἶχε πρὸς τὸν διευθυντὴν μεγίστην ἀφοσίωσιν. Ὅτε ἀποθνήσκων εἶδε τὸν διευθυντὴν ἐλθόντα πλησίον του, ἔθηκε τὰς χεῖράς περὶ τὸν τράχηλόν του, τὸν ἐνηγκαλίσθη ἐπανειλημμένως, ἀκολούθως κατεκλίθη πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, τῷ προσέφερεν ἔτι ἅπαξ τὴν χεῖρα καὶ εἶτα ἀπέθανεν ὡς ἄνθρωπος.

Ὡσαύτως δεικνύουσιν οἱ πίθηκοι ἐνίοτε μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς ἄλλα ζῶα. Αἰσθάνονται παραδείγματος χάριν τὴν αὐτὴν ἀπέχθειαν, οἵαν καὶ ἡ ἄνθρωπος, πρὸς τοὺς ὄφεις. Πρὸς ἄλλα πάλιν ζῶα δεικνύουσι μεγάλην συμπάθειαν καὶ ἀγάπην. Αἱ συμπάθειαι αὗται καὶ ἀντιπάθειαι βασίζονται ἐπί τινος λίαν δυσεξηγήτου ψυχολογικοῦ μυστηρίου. Ἐν τούτοις ὅμως δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι φιλικαὶ σχέσεις μεταξὺ διαφόρων εἰδῶν πιθήκων ἀναπτύσσονται καὶ ἐκδηλοῦνται μόνον ἐν καταστάσει ἡμερώσεως, ὅταν τὰ φυσικὰ ἔνστικτα διὰ τῆς ἀπομονώσεως καὶ διὰ νέων συνηθειῶν ἐξασθενωθῶσιν.

Ἐν τῇ φυσικῇ των, ἀγρίᾳ καταστάσει φαίνονται οἱ πίθηκοι ὅτι δεικνύουσι πρὸς ἄλλα ζῶα μᾶλλον ἀντιπάθειαν καὶ σκληρότητα. Οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι, πρὸ πάντων οἱ Οὐραγγουτᾶνοι, δεικνύουσι πανταχοῦ μῖσος καὶ ἀπέχθειαν πρὸς ἄλλα εἴδη πιθήκων. Τὸ μῖσος τοῦτο καὶ ἡ ἄσπονδος ἔχθρα εἶναι εἰς αὐτοὺς ἔμφυτος. Καταχρῶνται τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς των κατὰ τῶν ἀσθενεστέρων, τύπτουσιν αὐτοὺς καὶ ἐνίοτε προβαίνουσι μάλιστα μέχρι τοῦ φόνου. Ἐν τῇ συμπεριφορᾷ των ταύτῃ πρὸς τὰ ἄλλα εἴδη τῶν πιθήκων ὑπάρχει τι τὸ παρεμφερὲς πρὸς τὴν ἀντιπάθειαν τῶν Ἀμερικανῶν Ἰρλανδῶν κατὰ τῶν Μαύρων. Τοιαῦτα φυλετικὰ μίση εὑρίσκονται συχνότατα καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς ἀμοιβαίας ἀποστροφῆς καὶ ἀπεχθείας ὑφίστανται εἰσέτι καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης.

Οἱ πίθηκοι εἶναι λίαν εὐερέθιστοι καὶ ὀργίλοι, ἐκδηλοῦσι δὲ τὴν ὀργήν των κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ φαλακρὸς κιμπαζῆς τοῦ Du Chaillu ἐδείκνυεν ἐξαιρετικὴν ἀγάπην εἰς τινα ὡρισμένα φαγητὰ καὶ ὁσάκις τῷ ἔδιδον φαγητόν τι, μὴ ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὴν ὄρεξίν του, τὸ ἔρριπτε κατὰ γῆς καὶ τὸ ἐποδοπάτει ἐκδηλῶν τὴν ἀγανάκτησίν του, ὅπως τὰ μικρὰ κακῶς ἀνατεθραμμένα παιδία. Ὁ Οὐραγγουτᾶνος τοῦ Δρ. Ἄβελ ὠργίζετο καθ' ὑπερβολὴν ὁσάκις τῷ ἀπεποιοῦντο καρπόν τινα, τὸν ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ φάγῃ. Ἐκυλίετο κατὰ γῆς καὶ ἐφώναζεν ὡς ἀνάγωγον ὠργισμένον παιδίον καὶ ἐπὶ τέλους ἐκρύπτετο εἰς μίαν γωνίαν.

Οἱ πλεῖστοι ἡμερωμένοι πίθηκοι πίνουσιν εὐχαρίστως οἶνον καὶ ῥακῆν, ἡ δὲ μέθη των ὁμοιάζει καθ' ὅλα πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν εἶναι μεθυσμένοι, οἱ πόδες των κλονοῦνται, ἡ γλῶσσά των δεσμεύεται, καὶ ἐν γένει ὁμοιάζουσιν εἰς ὅλας των τὰς κινήσεις πρὸς μεθυσμένους ἀνθρώπους.

Ὅπως μεταξὺ διαφόρων εἰδῶν πιθήκων ὑφίστανται μεγάλαι ἔχθραι καὶ ἀντιπάθειαι, οὕτω οἱ πίθηκοι τοῦ αὐτοῦ εἴδους βοηθοῦνται μεταξύ των καὶ συναισθάνονται ἐν ὥρᾳ κινδύνου. Ὡσαύτως σχεδιάζουσι καὶ ἐκτελοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ διαφόρους ἐπιχειρήσεις· πολλάκις τοποθετοῦνται ὅλοι κατὰ σειρὰν καὶ ἀποτελοῦσιν οὕτω μακρὰν ἅλυσιν, ὅπως μεταφέρωσι μακρὰν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καρποὺς ἢ ἄλλα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα κλέπτουσι. Κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν φαίνεται ὅτι τηροῦσιν ὡρισμένον τι πειθαρχικὸν σύστημα, ἔχουσι τοὺς ἀκροβολιστάς των, θέτουσι φρουράς, αἵτινες καθιστῶσιν αὐτοὺς προσεκτικοὺς εἰς ἐπικειμένους κινδύνους, καὶ ὅλοι ἐνεργοῦσι μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας καὶ συμφωνίας, μόλις ἴδωσιν ἑαυτοὺς αἰφνιδίως προσβαλλομένους. Διάφοροι περιηγηταὶ βεβαιοῦσιν ὅτι οἱ πίθηκοι κατὰ τας ἀμοιβαίας αὐτῶν μάχας σηκώνουσι τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς φέρουσιν ἐκτὸς τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἰς μέρος ἀσφαλές. Ὁ ἱεραπόστολος Savage παρετήρησε τοῦτο εἰς τοὺς κιμπαζᾶς καὶ διηγεῖται τὰ ἑξῆς: „Ἂν ἡ πληγὴ δὲν ἐπιφέρῃ ἀμέσως τὸν θάνατον, προσπαθοῦσι νὰ σταματήσωσι τὸ αἷμα, θέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς πληγῆς, καὶ ἂν δὲν δυνηθῶσι νὰ κατορθώσωσι τοῦτο διὰ τῆς χειρός, μεταχειρίζονται φύλλα καὶ χόρτα." Ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ πράττουσι καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τῶν Νέων Ἑβρίδων.

Σχεδὸν ὅλοι οἱ πόλεμοι τῶν λαῶν, οἵτινες εὑρίσκονται εἰσέτι ἐπὶ τῆς κατωτάτης βαθμίδος τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἔχουσιν ὡς μόνον καὶ κύριον σκοπὸν τὴν κατοχὴν γονίμων καὶ καρποφόρων χωρῶν, ὧν ἑκάτερος τῶν διαμαχομένων λαῶν ἀντιποιεῖται. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ μεγάλοι πίθηκοι, καὶ ἰδίᾳ οἱ γορίλλαι, ἐπιτίθενται ὄχι μόνον κατὰ τῶν ἄλλων πιθήκων ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀγριμαίων ζώων, ὅπως ἐκδιώξωσιν αὐτὰ ἐκ τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦσι νὰ νέμωνται καὶ νὰ κατοικῶσι μόνοι. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐνεργοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ καὶ πολλάκις κατορθοῦσι διὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν καὶ λελογισμένης ἐνεργείας νὰ γίνωσιν ἀπόλυτοι κύριοι τῆς χώρας των, ἀπὸ τῆς ὁποίας τότε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέφαντες ἀποσύρονται. Ἐκ τούτου βλέπομεν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ζώοις ἡ ἐπιρροὴ τῆς πειθαρχίας, τῆς στρατηγικῆς τέχνης καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῶν ὅπλων ἐκδηλοῦται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι τὰ κατοικίδια ζῷα ἔχουσι πολλάκις μεγάλην λεπτότητα ἐν τῇ προαισθήσει ἀπροόπτων κινδύνων. Ἡ προαίσθησις αὕτη παρετηρήθη πολλάκις εἰς τοὺς ἵππους καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς κύνας, οἵτινες ἀκριβῶς ἕνεκα τοῦ ἐνστίκτου τούτου, δι' οὗ προαισθάνονται τοὺς ἐπικείμενους κινδύνους, εἶναι οἱ ἄριστοι ἡμῶν ὑπερασπισταὶ καὶ φύλακες. Τὴν αὐτὴν ἰδιότητα ἔχουσι καὶ οἱ πίθηκοι, ἀλλ' εἰς ἔτι μείζονα βαθμὸν ἀνεπτυγμένην. Ὁ Vaillant διηγεῖται, ὅτι ὁ κυνοκέφαλος πίθηκος, ὅστις τὸν συνώδευε κατὰ τὸ ταξείδιόν του εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς, ἦτο ὁ ἀσφαλέστατος ὁδηγός του. Ἡμέραν καὶ νύκτα προησθάνετο τὴν προσπέλασιν καὶ τοῦ ἐλαχίστου κινδύνου· ἐφώναζε καὶ ἐξεδήλου τὸν φόβον του διὰ παντοίων σημείων, πρὶν ἢ εἰσέτι οἱ κύνες ἀνακαλύψωσι τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον.

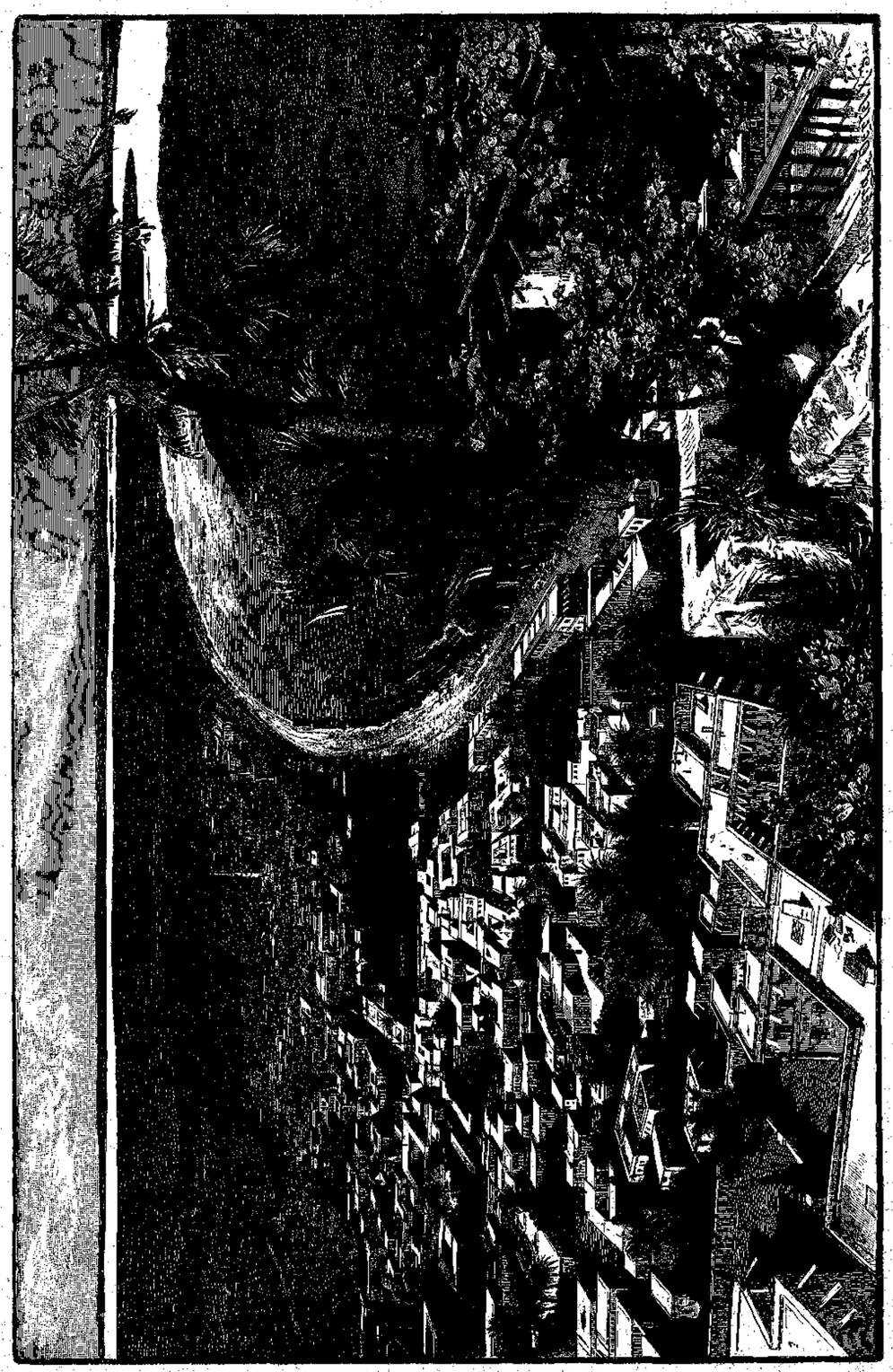

ΚΑΡΤΟΥΜ

Γνωστὴ εἶνε ἡ περιέργεια τῶν πιθήκων· εἴς τινας ὅμως ἐξ αὐτῶν ἡ ἰδιότης αὕτη δὲν εἶναι καθαρῶς παθητική, καὶ ἡ προσοχή, μεθ' ἧς παρατηροῦσι τὰ περὶ αὐτοὺς συμβαίνοντα, δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θαυμασμοῦ ἢ τῆς ἐκπλήξεως. Ἐπ' ἴσης γνωστὴ εἶναι ἡ πρὸς τὸ μιμεῖσθαι ῥοπή των. Ἀλλ' ὅπως μιμηθῇ τις, ὀφείλει πρότερον νὰ παρατηρήσῃ· καὶ τὸ παρατηρητικὸν τοῦτο ἔχουσιν οἱ πίθηκοι εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ἀνεπτυγμένον. Ὅτε ἡμέραν τινὰ ὁ σοφὸς Flourens, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ ζωολόγου G. Saint-Hillaire, ἐπεσκέφθη τὸν βοτανικὸν κῆπον τῶν Παρισίων, οὐραγγουτᾶνός τις δὲν ἔπαυε νὰ παρατηρῇ μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὸν γηραιὸν ζωολόγον. Ἀφ' οὗ τὸν παρετήρησεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον, ἥρπασεν αἴφνης μίαν ῥάβδον καὶ στηριζόμενος ἐπ' αὐτῆς ὡς γέρων, ἐμιμεῖτο μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τὸν περίφημον ἐπισκέπτην του. Ἄλλος τις οὐραγγουτᾶνος τοῦ αὐτοῦ κήπου εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναβῇ ἐπὶ μιᾶς καθέκλας ὅπως σύρῃ τὸν μάνδαλον καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν. Ὁ φύλαξ ἀπεμάκρυνε τὴν καθέκλαν ἀπὸ τῆς θύρας, ἀλλ' ὁ πίθηκος ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τινα γωνίαν, ἔλαβε μίαν ἄλλην καθέκλαν, τὴν ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν, ἀνέβη ἐπ' αὐτῆς, ἔσυρε τὸν μάνδαλον, καὶ ἐξῆλθε τοῦ κλωβοῦ του.

Τὰ γεγονότα ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ πίθηκοι σκέπτονται, συλλογίζονται, ἔχουσιν εἰς τὰς πράξεις των ὡρισμένον τινὰ σκοπόν, καὶ ἐννοοῦσι σαφῶς τὴν μεταξὺ αἰτίας καὶ αἰτιατοῦ σχέσιν.

Ὁ περίφημος διὰ τὴν εὐφυΐαν του κιμπαζῆς τοῦ Buffon ἤξευρε νὰ μεταχειρίζηται μετὰ μεγίστης δεξιότητος τὴν κλεῖδα, καὶ νὰ ἀνοίγῃ δι' αὐτῆς τὴν θύραν. Ὁσάκις δὲν εὕρισκε τὴν κλεῖδα εἰς τὴν θύραν, ἐζήτει αὐτὴν ἀλλαχοῦ. Ὡσαύτως κατὰ τὸ φαγητόν του ἐφέρετο ὡς ἄνθρωπος καλῆς ἀνατροφῆς, ἔτρωγε μὲ κοχλιάριον καὶ πηρούνιον, μετεχειρίζετο χειρόμακτρον καὶ ἔχεε μόνος οἶνον εἰς τὸ ποτήριόν του. Ὁσάκις ἤθελε νὰ πίῃ τέϊον, προητοίμαζεν ὁ ἴδιος τὸ φιάλιον καὶ τὸ ὑποκρατηρίδιον, ἔθετε ζάκχαριν, ἔχεε τὸ τέϊον καὶ περιέμενεν ἕως ὅτου νὰ ψυχρανθῇ τὸ ποτόν.

Ἡ ἱκανότης τοῦ μανθάνειν δι' ἀπομιμήσεως εἶναι εἰς τοὺς πιθήκους εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη. Ὁ Μαφούκας ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τῆς Δρέσδης, τὸν ὁποῖον ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, παρετήρει πάντοτε ἂν ἡ θύρα ἦτο ἀνοικτὴ ἢ κεκλεισμένη. Ὄχι μόνον τὴν ἤνοιγε μόνος ἀλλὰ καὶ ἔκλεπτε τὴν κλεῖδα καὶ τὴν ἔκρυπτε ὑπὸ τὸν βραχίονά του, ὅπως τὴν μεταχειρισθῇ βραδύτερον ἐν ἀνάγκῃ εἰς ὁμοίαν περίστασιν. Παρατηρήσας ποτὲ ξυλουργόν τινα ἐργαζόμενον πλησίον του, ἥρπασε τὸ ἀρίδιον καὶ ἤρχισε νὰ τρυπᾷ εἰς διάφορα μέρη τὴν τράπεζαν, εἰς τὴν ὁποίαν συνείθιζε νὰ τρώγῃ τὸ γεῦμά του. Ὅταν ἐγευμάτιζεν, ἐγέμιζεν ὁ ἴδιος τὸ φιάλιόν του ἐκ τῆς παρακειμένης ὑδρίας προσέχων συγχρόνως νὰ μὴ ὑπερχειλίσῃ τὸ ὕδωρ.

Ὁ Δρ. Cobs εἶχε μικρόν τινα οὐραγγουτᾶνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκέ ποτε τὸ ἥμισυ ἑνὸς πορτοκαλλίου. Τὸ ἕτερον ἥμισυ ἔκρυψεν εἰς τὸ ἐρμάριον, κατεκλίθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ προσεποιεῖτο ὅτι κοιμᾶται. Ὁ πίθηκος ἐπλησίασεν ἀθορύβως καὶ μετὰ προσοχῆς πρὸς αὐτὸν ὅπως βεβαιωθῇ ἂν πράγματι κοιμᾶται, ἀκολούθως ἠνέῳξε τὸ ἐρμάριον, ἔφαγε τὸ ὑπολειφθὲν πορτοκάλλιον, ἔκρυψεν ἐπιμελῶς τὸν φλοιὸν εἰς τὴν θερμάστραν ὑπό τινα ῥυκανήματα, ἐπλησίασε πάλιν πρὸς τὸν κύριόν του διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν κοιμᾶται ἀκόμη, καὶ ἐπὶ τέλους κατεκλίθη καὶ αὐτὸς διὰ νὰ κοιμηθῇ.

Τοιαῦτα παραδείγματα δεικνύουσι κάτι τί περισσότερον παρὰ ἔνστικτον. Ὁ πίθηκος εἶχε τὴν συνείδησιν ὅτι διέπραττεν ἀξιόποινον πρᾶξιν καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντισε πρότερον νὰ βεβαιωθῇ ὅτι θὰ μείνῃ ἀπαρατήρητος. Ἡ ἠθικὴ πολλῶν ἀνθρώπων ὄχι μόνον ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν καταστάσει ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πολιτισμῷ ἔτι καὶ σήμερον βασίζεται ἐπὶ ὁμοίων βάσεων.

Διὰ νὰ ἴδῃ τις τὴν πανουργίαν καὶ δολιότητα τοῦ πιθήκου, πρέπει νὰ τὸν παρατηρήσῃ, ὅταν προσπαθῇ νὰ ἐκδικηθῇ ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ἔβλαψεν. Ὁ διάσημος Γερμανὸς περιηγητὴς A. Bastian ἐταξείδευέ ποτε μὲ ἓν πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ναῦται διετήρουν πρὸς διασκέδασίν των μικρόν τινα πίθηκον. Εἷς ἐκ τῶν ναυτῶν ἐτιμώρησε διά τινα ἀταξίαν τὸν πίθηκον τοῦτον, ὅστις μόλις ἠλευθερώθη ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ναύτου, ἀνερριχήθη ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ καὶ ἔμενεν ἐκεῖ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ὠργισμένος. Κατὰ τὸ ἀπόγευμα ὁ ναύτης ἐσκόπευε νὰ πλύνῃ μερικὰ φορέματα, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μετά τινος ἀγγείου πλήρους ὕδατος. Ὁ πίθηκος τὸν παρετήρει μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ μόλις εἶδεν αὐτὸν ἀπομακρυνθέντα δι' ἄλλην τινὰ ἐργασίαν, κατέβη ἐκ τοῦ ἱστοῦ ταχὺς ὡς ἀστραπή, ἔρριψε τὰ φορέματα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν. Ὅτε ὁ ναύτης ἐπέστρεψε διὰ νὰ πλύνῃ τὰ φορέματά του, ἀκούει ἄνωθεν τὰς φωνὰς τοῦ πιθήκου, ὅστις μὲ παντὸς εἴδους μορφασμοὺς ἐδείκνυε μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων παραδειγμάτων καταφαίνεται ἡ ζωηρὰ νοημοσύνη, ἡ ταχεῖα ἀντίληψις, τὸ παρατηρητικόν, ἡ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἡ σκέψις, τὸ μνημονικόν, αἱ καλαὶ καὶ κακαὶ ῥοπαὶ τῶν πιθήκων καὶ ἡ μεγάλη κατὰ πολλὰ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀγρίους καὶ μὴ ἀνεπτυγμένους λαοὺς τῶν ἡμετέρων εἰσέτι χρόνων.

ΠΟΣΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ΔΙΑΡΚΕΙ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ.

Διὰ τῆς πείρας ἀποδεικνύεται καὶ ἕκαστος δύναται να παρατηρήσῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἄλλως τε καὶ ψυχολογικῶς πιθανώτατον φαινόμενον ὅτι ἐν ὀνείρῳ δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων, τὸ πολὺ ἐντὸς ἑνὸς πρωτολέπτου συντελουμένην ὁλόκληρον σειρὰν εἴτε συναφῶν ἀλλήλοις εἴτε καὶ ἀσυνάρτητων γεγονότων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέλιξις ἐν τῇ πραγματικότητι θὰ διήρκει ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας καὶ ἡμέρας. Ὁ χρόνος, ὡς γνωστόν, οὐδεμίαν ἔχει ἐξωτερικὴν ὑπόστασιν· ἡ ἰδέα τοῦ χρόνου γεννᾶται ἐν ἡμῖν ἐκ τῆς διαδοχῆς τῶν ἡμετέρων ἀντιλήψεων καὶ παραστάσεων. Ἐν ὀνείρῳ δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν ἡμετέρων ἀναπαραστάσεων γίνεται πολὺ ταχυτέρα ἢ ἐν καταστάσει ἐγρηγόρσεως ἡ διαδοχὴ τῶν ἀντιλήψεων τῶν πραγματουμένων γεγονότων.

Ὁ Δρ. Φ. Σὸλτς ἀναφέρει ἐκ τῆς ἰδίας πείρας τὸ ἑξῆς: „Σωματικῶς καὶ πνευματικῶς καταπεπονημένος καὶ ἐξηντλημένος ἐκ τῶν πολλῶν μόχθων καὶ ἀσχολιῶν τῆς ἡμέρας κατεκλίθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐχόρδισα τὸ ὡρολόγιόν μου καὶ τὸ ἔθηκα ἐπὶ τοῦ παρὰ τῇ κλίνῃ τραπεζίου, καὶ ἀπεκοιμήθην ἀμέσως, χωρὶς πρότερον νὰ σβέσω τὸν λύχνον. Παραχρῆμα εὑρέθην ἐν ὀνείρῳ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος γνωστοῦ μοί τινος πλοίου ἐν τῷ ἀνοικτῷ πελάγει. Ἤμην πάλιν νέος τὴν ἡλικίαν· ἤκουον τὸν ἀνάβρασμὸν

τῶν κυμάτων καὶ χρυσαῖ νεφέλαι μὲ περιεκύκλουν. Ἐπὶ πόσον χρόνον ἱστάμην ἐν ἐκστάσει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, δὲν δύναμαι ἀκριβῶς νὰ εἴπω· μοὶ ἐφάνη ὅμως ὅτι παρῆλθε μακρότατος χρόνος. Αἴφνης ἡ σκηνὴ μετεβλήθη. Εὑρέθην ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ οἱ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποθανόντες γονεῖς μου ἦλθον νὰ μὲ χαιρετίσωσι· μὲ ὡδήγησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἀντήχει ἐκ τῶν ψαλμῳδιῶν καὶ τῶν μελῳδικῶν τόνων τοῦ πολυσυρίγγου ὀργάνου. Ἔχαιρον, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον συγχρόνως βλέπων ἐκεῖ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα μου. Ὁ ἱερεὺς ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τοὺς λόγους του ἕνεκα τῶν ἰσχυρῶν τόνων τοῦ ὀργάνου καὶ τῶν ψαλμῳδιῶν, αἵτινες ἐξηκολούθουν εἰσέτι. Ἔλαβον ἐκ τῆς χειρὸς τὸν υἱόν μου, διὰ νὰ ἀναβῶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου· ἀλλ' αἴφνης μετεβλήθη καὶ πάλιν ἡ σκηνή. Ἀντὶ τοῦ υἱοῦ μου εὑρέθη πλησίον μου ὀξιωματικός τις τὸν ὁποῖον ἐγνώριζον πρότερον, ἀλλ' ὅστις εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀποθάνῃ. Εἶμαι ὡς στρατιωτικὸς ἰατρὸς εἰς τὰ γυμνάσια καὶ θαυμάζω πῶς ὁ ταγματάρχης μας φαίνεται τόσον νεαρὸς τὴν ὄψιν, ὅτε αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως ἀκούω πλησίον μου τὸν κρότον ἐκπυρσοκροτοῦντος τηλεβόλου. Ἀνετινάχθην ἔκπληκτος καὶ ἀφυπνισθεὶς παρετήρησα ὅτι ὁ κρότος τοῦ ὑποτιθεμένου τηλεβόλου ἦτο κυρίως ὁ ψόφος τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος μου, ἥτις ἠνεῴχθη ὑπό τινος εἰσελθόντος καὶ ἐκλείσθη ἀποτόμως. Ἐκ τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα εἶχον ὀνειρευθῆ, ἐνόμιζον ὅτι ἐκοιμήθην ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας· ἀλλ' ὅτε παρετήρησα τὸ ὡρολόγιόν μου, εἶδον μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀπεκοιμήθην εἶχε παρέλθη — ἓν πρωτόλεπτον τῆς ὥρας, δηλαδὴ πολὺ βραχύτερον διάστημα τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς τὴν διήγησιν τοῦ ὀνείρου μου."

Τὸ φυσικώτατον καὶ κοινότατον τοῦτο ὄνειρον, ἂν καὶ δὲν παρουσιάζει τι τὸ ἀξιοπερίεργον, ἐν τούτοις δεικνύει προφανέστατα μέχρι ποίου βαθμοῦ ἀπατώμεθα ὑπὸ τῶν ὀνείρων ἐν σχέσει πρὸς τὴν διάρκειαν αὐτῶν. Ἐγένοντο καὶ πολλαὶ ἄλλαι παρατηρήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήχθη ὅτι καθ' ὕπνον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ καθεύδοντος ἐκτυλίσσονται ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος σειραὶ ὁλόκληροι γεγονότων, ἅτινα ἐν τῇ πραγματικότητι διαρκοῦσιν ἐπὶ μακρότατον χρόνον. Ἄλλως τε εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἡ εὐκαιρία τοῦ νὰ κάμῃ ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν παρατήρησιν ταύτην. Ναπολέων Α΄., ὅστις κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ὑποχθονίου μηχανῆς ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ ἁμάξῃ του, ὠνειρεύθη ἐν τῷ ἀπείρως σμικρῷ χρονικῷ διαστήματι μεταξὺ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ κρότου καὶ τῆς ἀφυπνίσεως τὴν διάβασιν πέραν τοῦ Tagliamento καὶ τὸν κανονοβολισμὸν τῶν Αὐστριακῶν καὶ ἀφυπνίσθη ἐκφωνῶν: „μᾶς ὑπενόμευσαν!"

Ὅπως ἐν τοῖς ὀνείροις οὕτω καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις π. χ. εἰς ἐπικειμένους κινδύνους ἀπειλοῦντας τὴν ζωὴν παρετηρήθη ὅτι αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι ἐκτελοῦνται καὶ διαδέχονται ἀλλήλας μετ' ἀσυνήθους ταχύτητος. Περί τινος γυναικός, ἥτις ἐκινδύνευσε νὰ πνιγῇ καὶ μόλις κατώρθωσε νὰ σωθῇ ἐκ τοῦ ἐπικειμένου θανάτου, λέγεται ὅτι, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς μαρτυρίαν, ἐντὸς δύο λεπτῶν τῆς ὥρας διήνυσεν ἐκ νέου ὁλόκληρον τὸν παρελθόντα βίον της, ἐνῶ καὶ αἱ μᾶλλον ἀσήμαντοι λεπτομέρειαι ἀνετυλίσσοντο ἐν τῇ φαντασίᾳ της μετὰ πραγματικῆς σχεδὸν ζωηρότητος καὶ ἀκριβείας. Ὁ Σὸλτς παραδέχεται ὅτι ἐν στιγμαῖς ἐκτάκτων καὶ μεγάλων κινδύνων ὁ ψυχικὸς βίος τρόπον τινὰ συγκεντροῦται καὶ μέγα πλῆθος ἀσυνειδήτων παραστάσεων παρουσιάζεται αἴφνης ζωηρὸν πρὸ τῆς συνειδήσεως.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΣΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

(τέλος.)

VI.

Ἐν τῷ μέσῳ πλατείας τινὸς τοῦ χωρίου, κειμένης κατὰ τὸ ἄκρον αὐτοῦ καὶ πλησίον τῆς οἰκίας τοῦ Γερογεώργου, ὑψοῦται μικρὰ ἐρυθρὰ σημαία, προσκαλοῦσα τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου εἰς τὸν χορόν, ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ χάριν τῆς ἑορτῆς μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Οὗτοι ἐνδεδυμένοι τὰς ἑορτασίμους αὐτῶν στολὰς προσέρχονται καὶ ἡ πλατεῖα ὀλίγον κατ' ὀλίγον πληροῦται ἀνθρώπων, τοῦ χωρίου ἐντελῶς κενουμένου. Οἱ νέοι ὅλοι *λεβέντες* τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, φέροντες πολυπτύχους καὶ λευκοτάτας *φουστανέλλας*, χρυσοκεντήτους στολάς, ὡσεὶ κεκολλημένας ἐπὶ τῶν εὐλυγίστων σωμάτων των, σχηματίζουσιν ὁμίλους καὶ μέχρις ὅτου ἀρχίσῃ ὁ χορος ἄλλοι μὲν ῥίπτουσι τὸ *λιθάρι*, ἄλλοι πηδῶσι καὶ ἄλλοι *καμαρώνουσι* μακρόθεν τὰς προσερχομένας ὅπως μεθέξωσι τοῦ χοροῦ νέας. Ἤδη ἡ ὥρα τῆς ἐνάρξεως τοῦ χοροῦ ἐπλησίασεν. Αἱ νεάνιδες καὶ οἱ νέοι, ἀπὸ τῶν χειρῶν κρατούμενοι, σχηματίζουσι μέγαν κύκλον, ἀναμένοντες τὸ σύνθημα. Αἱ ποικίλαι τὰ χρώματα στολαὶ τοῦ κορασίδων, τὰ ἀπὸ τοῦ τραχήλου των ἀπαστράπτοντα *φλωριά*, αἱ στίλβουσαι χρυσοκέντητοι στολαί των, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ ἀρρενωπὸν τῶν ἀνδρῶν παράστημα καὶ ἡ ἐπὶ τῶν γυναικείων ἐκείνων ὑπάρξεων πλήρης ζωῆς καὶ ὑγείας ἀνθοῦσα ὡραιότης, παριστωσι θελκτικώτατον θέαμα τῆς ἁπλοϊκῆς ἐκείνης γενεᾶς, ἥτις παρήγαγε καὶ ἐγαλούχησε μεγαλουργὰ τέκνα! Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην φαίνεται μακρόθεν ἡ Βάσω, ἐρχομένη εἰς τὸν χορὸν μετὰ τοῦ πατρός της καὶ τῆς γραίας Κατερίνας, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀπέναντι βράχου, ἀντηχοῦσιν οἱ ἦχοι τῆς *φλογέρας* τοῦ Λάμπρου, ἐπαναλαμβάνοντος τὸ ᾆσμα „Παντρεύουν τὴν ἀγάπη μου . . ." Ἐν παρατεταμένον χαροποιὸν ἄ! ἄ! ἐξέρχεται ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ πλήθους, ἀκούοντος νῦν μετὰ μακρὸν χρόνον τῶν μελῳδικῶν τοῦ νεαροῦ βοσκοῦ φθόγγων. Μικρὰ ὠχρότης, ἀποτέλεσμα τῶν ἐρωτικῶν περιπετειῶν, ἐφαπλοῦται νῦν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Βάσως, καθιστῶσα αὐτὴν ὡραιοτέραν. Καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην καὶ τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔχυσε ποταμοὺς δακρύων, ἀκούσασα παρὰ τοῦ πατρός της ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ χοροῦ καὶ τῆς ἑορτῆς ἦτο καὶ ἡμέρα τῶν ἀρραβώνων της μετὰ τινος νέου, πλουσίου καὶ κατοίκου τοῦ αὐτοῦ χωρίου. Τὰ δάκρυά της, οἱ στεναγμοί της οὐδόλως κατίσχυσαν νὰ μαλάξωσι τὴν καρδίαν τοῦ πατρός της, ὅστις ἔσπευδε πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς θυγατρός του, ἵνα προλάβῃ πᾶν σχόλιον τῶν κατοίκων περὶ τοῦ ἔρωτος αὐτῆς μετὰ τοῦ Λάμπρου. Μὲ βῆμα βραδύ, κλονούμενον, ἔβαινεν αὕτη πρὸς τὸν χορόν, ὅπου τὴν ἀνέμενεν ὁ μνηστήρ της. Τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω νεύουσα καὶ ἀπομάσσουσα κρυφίως τὰ ἐπὶ τῶν παρειῶν δάκρυά της, ἤκουε τοὺς ἤχους τῆς φλογέρας τοῦ Λάμπρου, ὅστις ἦλθεν ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ βράχου, ὅπως ψάλλῃ τὸ κύκνειον τοῦ ἔρωτός του ᾆσμα!

Ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν εἰσέτι κλίνει πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ ὅτε ἡ ἐν τῷ χορῷ κίνησις εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον. Ὁ Γερογεώργος ἐκολακεύετο παρατηρῶν τὴν θυγατέρα του, ἥτις μετὰ χάριτος καὶ ἀφελείας νῦν ἔσυρε τὸν χορόν, ὁ δὲ μνηστὴρ τῆς Βάσως μετὰ φιλαρεσκείας ἐθεώρει τὴν μέλλουσαν σύζυγόν του. Ὁ Λάμπρος ἀόρατος ἀπὸ τοῦ

βράχου, ὃν εἶχε καταλάβη ἤδη ἡ ἑσπερινὴ σκιὰ καὶ πρὸ τοῦ ὁποίου ἀνυψοῦντο ὑψηκόρυφοι πλάτανοι, ἔψαλλε διὰ τῆς φλογέρας χορικὸν ᾆσμα, οὗ τὸν ῥυθμὸν παρηκολούθει ἡ χορεύουσα Βάσω. Ἀλλὰ δὲν εἶχε λήξει ἡ πρώτη τοῦ ᾄσματος στροφή, ὅτε ὄπισθεν αὐτοῦ αἱ ἄγριαι φωναὶ „Στάσου μωρέ. Στὸ τόπο μωρέ" διακόπτουσι τὸν νεαρὸν τοῦ βουνοῦ μουσουργόν. Πρὶν στρέψῃ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ προῆλθον αὗται εἶδεν ἔντρομος ὁ Λάμπρος ἑαυτὸν περικυκλούμενον ὑπὸ δεκάδος ὡπλισμένων φουστανελλοφόρων λῃστῶν!

— Ἐσὺ μωρὲ εἶσαι ὁ μπιστικὸς τοῦ Γερογεώργου, λέγουσιν αὐτῷ, ἂν θέλῃς νὰ ζήσῃς, πές μας γλήγορα ποῦ ἔχει τοὺς παράδες, τὸ βιός του, τ' ἀφεντικό σου, δεῖξε μας, γιατὶ ἀλλοιῶς σὰν τὴ φλογέρα σου θὰ γένῃ τὸ κορμί σου.

— Καλὰ μωρὲ παιδιά, ἀποκρίνεται ὁ Λάμπρος, τώρα πᾶμε καὶ σᾶς δείχνω. Ἐδὼ χάμου εἶνε ἡ μάντρα καὶ τὸ σπίτι. Μὰ ἀφίστεμε μιὰ στιγμὴ νὰ τελειώσω τὸ τραγοῦδι μὲ τὴ φλογέρα μου.

— Ποιὸ τραγοῦδι! Ποιὰ φλογέρα μωρέ! Κουνήσου γλήγορα, λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν λῃστῶν, πλησιάσας τὸ πιστόλιον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λάμπρου.

— Μὰ τότε δὲν τὸ κουνῶ ἀπὸ 'δώ, ἀποκρίνεται μετὰ σταθερότητος ὁ Λάμπρος. Σκοτῶστε με. Τί ἄλλο μπορεῖτε νὰ μοῦ κάνετε; Θὰ μοῦ 'κάνετε καὶ καλὸ γιατὶ ἐτούτη ἡ ἡμέρα εἶνε ἡ ποιὸ μαύρη καὶ ἡ ποιὸ δυστυχισμένη τῆς ζωῆς μου!

Ἡ ἀταραξία μεθ' ἧς ὡμίλει ὁ ἀπηλπισμένος ἐραστής, ἡ ἀποφασιστικότης, ἥτις ἐνυπῆρχεν εἰς τὰς λέξεις αὐτοῦ, ὑπεδείκνυον πρὸς τοὺς λῃστας ὅτι ματαία θὰ ἀπέβαινε πᾶσα κατ' αὐτοῦ ἀπειλή. Ἠναγκάσθησαν νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν παράδοξον τοῦ βοσκοῦ ἀπαίτησιν. Καὶ ἂν ἐφόνευον αὐτὸν οὐδὲν ὄφελος θὰ προσεπορίζοντο, διότι ἐγίνωσκον ὅτι μόνοι των οὐδέποτε θὰ ἀνεκάλυπτον τὸ μέρος ἔνθα ὁ Γερογεώργος ἐφύλαττε τὰ χρήματά του. Ἀνταλλάξαντες ὅθεν μεταξύ των βλέμμα συνεννοήσεως, „Ἔλα, κάνε γλήγορα", λέγουσι πρὸς αὐτόν.

Ὁ Λάμπρος ἔλαβε πάλιν τὴν φλογέρα καὶ ἀφοῦ ἐσυνέχισεν ἐπ' ὀλίγον τὸ διακοπὲν ᾆσμά του, μετήλλαξεν εἶτα τοὺς ἤχους αὐτοῦ, ὑποδεικνύων δι' αὐτῶν πρὸς τὴν Βάσω ὅτι εὑρίσκετο ἐν κινδύνῳ. Δὲν ἐτόνιζε πλέον ᾆσμα χοροῦ ὁ αὐλὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξέφραζε βαθεῖαν ὀδύνην, ἣν δὲν ἐβράδυνεν ἡ Βάσω νὰ ἀντιληφθῇ καὶ ἐν ταραχῇ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς. Οἱ ἦχοι ἐξηκολούθουν καθιστάμενοι θλιβερώτεροι, ὑποδηλοῦντες διὰ πλείστων στροφῶν, ἃς μόνον ἡ Βάσω ἠδύνατο νὰ νοήσῃ, ἄμεσον κίνδυνον, ἐπικειμένην καταστροφήν τινα τοῦ ἐραστοῦ της! Ἡ νεαρὰ κόρη δὲν εἶχε τελειώσει μίαν τοῦ χοροῦ στροφήν, ὅτε εἰς τὰ ὦτά της ἀντήχησαν ἀπελπιστικώτεροι οἱ ἦχοι τοῦ Λάμπρου! Δὲν ἐφύσα πλέον ὁ βοσκὸς εἰς τὸν αὐλόν, ἀλλ' ἐπλήρου αὐτὸν διὰ τῶν στεναγμῶν του! Δὲν ἐξήρχοντο ἐξ αὐτοῦ ἦχοι, ἀλλὰ θρῆνοι ἐντελοῦς ἀπελπισμοῦ, ἐσχάτης ἀπογνώσεως! Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι μέγα τι καὶ ἔκτακτον δυστύχημα συμβαίνει τῷ ἐραστῇ της, ὅτι κινδύνευει ἡ ζωὴ ἐκείνου χάριν τοῦ ὁποίου ἔζη καὶ ἔχυνε ποταμοὺς δακρύων! Σταματᾷ περίτρομος τὸ βῆμά της, διακόπτουσα τὸν χορόν! Θέλει νὰ ἐκφρασθῇ περὶ ὅσων ἀντιλαμβάνεται, θέλει νὰ ἀναφωνήσῃ, προσκαλοῦσα εἰς βοήθειαν τοὺς χορευτὰς ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος Λάμπρου, ἀλλὰ τί νὰ εἴπῃ, πρὸς τίνα νὰ ἀποταθῇ, τίς θὰ πιστεύσῃ τοὺς λόγους της; Ἑτοιμάζεται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀρωγὴν ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ της, ἀλλὰ φωναὶ τοῦ πατρός της καὶ τῶν λοιπῶν ἀναφωνούντων „μπροστά! μπροστά! τράβα τὸ χορό!" παρακωλύουσιν αὐτόν. Ἔνδακρυς, περίτρομος, ἐξακολουθεῖ πάλιν ὁδηγοῦσα τὸν χορόν, οἱ ἦχοι ὅμως τῆς *φλογέρας* κορυφοῦσι τὴν ἀδημονίαν της, τὰς ὑποψίας αὐτῆς! Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ της, ἐν τῷ φόβῳ καὶ τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτῆς εὑρίσκει μίαν φράσιν, ἥτις τυχαίως, μηχανικῶς, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν χειλέων της καὶ σταματῶσα πάλιν ἀναφωνεῖ: „*Πατέρα! πατέρα! Κλέφταις μπῆκαν στὸ μαντρί.* Ἀλλ' ὁ Γερογεῶργος, ἐν τῇ δίνῃ τοῦ χοροῦ περιστρεφόμενος, οὐδεμίαν σημασίαν ἀπέδωκεν εἰς τοὺς λόγους τῆς θυγατρός του καὶ ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀποκρίσεως „*Τράβα, τράβα τὸ χορὸ*" λέγει πρὸς αὐτήν. Ἀλλὰ νῦν αἱ δυνάμεις ἐγκατέλιπον ἐντελῶς τὴν Βάσω· παρέλυσαν τὰ μέλη αὐτῆς. Ἕκαστος τοῦ Λάμπρου ἦχος ἦτο καὶ μία μάχαιρα, εἰσδύουσα εἰς τὰ βάθη τοῦ στήθους της! Καταβάλλει τελευταίαν προσπάθειαν καὶ ἐν ἀνεκφράστῳ ταραχῇ ἐπαναλαμβάνει τὰς προηγουμένας ὑπ' αὐτῆς ἐκφρασθείσας λέξεις: *Πατέρα! πατέρα!* ἀναφωνεῖ, „*Κλέφταις μπῆκαν στὸ μαντρί!*

Ποῦ τοὺς ἀπείκασες μωρή!"

ἀποκρίνεται τεταραγμένος ὁ Γερογεῶργος, ὅστις ἤδη εἶχεν ἀντιληφθῇ τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ φόβου τῆς θυγατρός του. Ἡ Βάσω ἐξηγεῖ τὰς περὶ τοῦ Λάμπρου ὑποψίας αὐτῆς καὶ μετὰ δακρύων καὶ κόπου πείθει τοὺς ἐν τῷ χορῷ παρευρισκομένους περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων της. Εἴκοσι ἄνδρες, καλῶς ὡπλισμένοι ὁδεύουσιν ἐν τάχει πρὸς βοήθειαν τοῦ Λάμπρου, τοῦ ὁποίου οἱ μελῳδικοὶ ἦχοι ἐπὶ τοσοῦτον κατέθελξαν καὶ αὐτοὺς τοὺς λῃστάς, ὥστε πρὸς στιγμὴν εἶχον λησμονήσει οὗτοι τὸ ἀπαίσιον αὐτῶν ἔργον. Φωναί, κραυγαί, πυροβολισμοί, ἠκούσθησαν μετ' ὀλίγον. Οἱ λῃσταὶ προσβληθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων χωρικῶν ἐτράπησαν εἰς φυγήν. „Μᾶς ἔφαγε ἡ φλογέρα σου, μᾶς ἔφαγαν τὰ δάχτυλό σου" λέγει εἷς ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Λάμπρον, τραυματίζων αὐτὸν κατὸ τὸν βραχίονα καὶ τοὺς δακτύλους. Αἱματόφυρτον παρέλαβον τὸν Λάμπρον οἱ συγχωρικοί του καὶ ὡδήγησαν αὐτὸν κατὰ παραγγελίαν τοῦ Γερογεώργου εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅπου οὗτος ἐπεδαψίλευσε νῦν αὐτῷ μετὰ πατρικῆς ὄντος στοργῆς πᾶσαν περιποίησιν. Ἡ διήγησις τῶν συμβάντων συνεκίνησε βαθέως τὸν Γερογεῶργον. Ὁ Λάμπρος, ὅστις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἰάθη, δὲν ἦτο μόνον ὁ ἐραστὴς τῆς θυγατρός του, ἀλλὰ καὶ ὁ σωτὴρ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἣν διέσωσε διὰ κινδύνου τῆς ζωῆς αὐτοῦ! Ὅ,τι δὲν κατώρθωσεν ὁ ἔρως ἐπραγμάτωσεν ἡ διάσωσις τῆς περιουσίας! Ὁ Γερογεῶργος ἐμαλάχθη καὶ συγκατένευσε νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός του τῷ νεαρῷ βοσκῷ!

VII.

Τὴν ἑπομένην Κυριακὴν καὶ πάλιν ἡ μικρὰ ἐρυθρὰ σημαία ὑψοῦτο ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωρίου, προσκαλοῦσα τοὺς κατοίκους εἰς τὸν χορόν. Ἀλλὰ τώρα οὐχὶ χάριν ἑορτῆς τινος, ἀλλὰ χάριν τῶν γάμων τοῦ Λάμπρου μετὰ τῆς Βάσως. Πρώτην φορὰν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῶν γάμων ἐψάλλει τὸ ᾆσμα:

„Κλέφταις μπῆκαν στὸ μαντρὶ
Ποῦ τοὺς ἀπήκασες μωρή!"

ὅπερ παρήγαγε τὸ ἀνωτέρω ἐρωτικὸν ἐπεισόδιον, ἀπὸ στόματος δὲ εἰς στόμα μετέδωκεν αὐτὸ ἡμῖν ἡ παράδοσις καὶ μέ τινας προσθήκας διετήρησε μέχρι σήμερον.

Ἐν Λειψίᾳ, Μαΐου 1888.

1. ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΕΡΡΙΚΟΣ ΓΚΕΦΦΚΕΝ (ἐν σελ. 295). Τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, τὸ μάλιστα ἀπασχολῆσαν καὶ ἀπασχολοῦν εἰσέτι σύμπασαν τὴν Εὐρώπην, εἶναι ἡ ἐν τῇ „Γερμανικῇ Ἐπιθεωρήσει" δημοσίευσις τοῦ ἡμερολογίου τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ'. Χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν δημοσιεύομεν σήμερον τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτουργοῦ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἡμερολογίου, παραθέτοντες συγχρόνως ἐνταῦθα ὀλίγας περὶ τοῦ ἀνδρὸς βιογραφικὰς σημειώσεις. Ὁ Ἐρρίκος Γκέφφκεν ἐγεννήθη ἐν Ἀμβούργῳ τῇ 9. Δεκεμβρίου 1830 ἐξ ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ὁ πατήρ του, εἷς ἐκ τῶν πλουσιωτέρων ἐμπόρων τοῦ Ἀμβούργου, κατεῖχεν αὐτόθι τὸ τιμητικὸν ἀξίωμα ἐμπορικοῦ γερουσιαστοῦ. Μετὰ τὴν ἀποπερώτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν του ἐν τῇ πατρίῳ πόλει μετέβη ἐν ἔτει 1850 εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης καὶ βραδύτερον τῆς Γοττίγγης καὶ Βερολίνου, ἔνθα ἐσπούδασε νομικά, πολιτικὰς ἐπιστήμας καὶ ἱστορίαν. Τὸ 1854, εἰκοσιτετραετὴς τὴν ἡλικίαν, διωρίσθη γραμματεὺς τῆς πρεσβείας τῶν ἐλευθέρων γερμανικῶν πόλεων ἐν Παρισίοις, τὸ 1855 ἐντολοδόχος ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων, τὸ 1856 ἐπιτετραμμένος τοῦ Ἀμβούργου ἐν Βερολίνῳ, τὸ 1859 πρόσεδρος ὑπουργὸς τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Μέχρι τοῦ ἔτους 1866 διέμεινεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ.

Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1866 μετέβη εἰς Λονδῖνον, ἔνθα διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἔχων τὴν αὐτὴν καὶ ἐν Βερολίνῳ θέσιν τοῦ προσέδρου ὑπουργοῦ. Τὸ 1868 ἐπανῆλθεν εἰς Ἀμβοῦργον, ἔνθα ἐγένετο σύνδικος τῆς γερουσίας. Ἀνέκαθεν ὁ Γκέφφκεν ὑπῆρξεν ἐχθρὸς τῆς πρωσσικῆς πολιτικῆς· τὸ ἰδεῶδες τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας ἦτο νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν πάτριον αὐτοῦ πόλιν τὴν δημοκρατικὴν αὐτῆς αὐτονομίαν.

Μετὰ τοῦ διαδόχου τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκου εἶχε πρὸ πολλοῦ συνδεθῇ δια φιλικῶν σχέσεων. Ἐν Βόννῃ, ὡς συμφοιτηταί, εἶχον τὸ πρῶτον γνωρισθῇ καὶ ἐπανεῖδον ἀλλήλους βραδύτερον ἐν Λονδίνῳ. Διὰ τῆς βαθείας καὶ ἐμβριθοῦς ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς αὐτοῦ μορφώσεως καὶ τῆς ἀμέπτου αὐλικῆς συμπεριφορᾶς καὶ εὐστροφίας κατώρθωσεν ὁ Γκέφφκεν νὰ ἐπισπάσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὰς συμπαθείας καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἡγεμονικοῦ ζεύγους, τοῦ ὁποίου αἱ κλίσεις πρὸς τὰ ἀγγλικὰ ἤθη συνεφώνουν ταῖς ἑαυτοῦ, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ ἐξ Ἀμβούργου διπλωμάτου κατὰ τὴν γενναιόφρονα καὶ εὐγενῆ ἀνεκτικότητα, ἣν ἐπεδείκνυτο ὁ Φρειδερῖκος πρὸς τοὺς ἐν τῇ πολιτικῇ ἐναντία φρονοῦντας, οὐδόλως ἠδύναντο νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν φιλικὴν αὐτῶν σχέσιν.

Τὸ 1871 διωρίσθη ὁ Γκέφφκεν, τῇ ἐνεργείᾳ του πρώσσου διαδόχου, τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν τῷ νεωστὶ ἱδρυθέντι πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου. Ἐνταῦθα συνέγραψεν ὁ Γκέφφκεν τὸ σύγγραμμά του „πολιτεία καὶ ἐκκλησία" (1875) δι' οὗ ἀποτόμως ἐπετίθετο κατὰ τῆς πρωσσικῆς πολιτικῆς.

Τὸ 1881 κατέλιπε, χάριν τῆς ὑγείας του, τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἕδραν, πρὸς ἣν οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἐξοικειωθῇ, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀμβοῦργον ὡς μόστικὸς δικαστικὸς σύμβουλος. Ἐνταῦθα διήγαγεν ἔκτοτε βίον ἥρεμον, ἀλλὰ πλήρη ἀόκνου ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ὁποίας ἀναφέρομεν μόνον τὰ συγγράμματα „Περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος" (1881), „Ἡ θέσις τοῦ Πάπα ἐν τῷ διεθνεῖ δικαίῳ" (ἐν τῷ „Ἐγχειριδίῳ τοῦ διεθνοῦς δικαίου" τοῦ Holtzendorff), „Τὸ ζήτημα τῆς Ἀλαβάμας", „Ὁ κοινωνισμός", „Ἡ μεταρρύθμισις τῶν φόρων τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους" καὶ πολλὰς ἄλλας ἱστορικὰς καὶ πολιτικὰς μελέτας, μαρτυρούσας ἔκτακτον πολιτικὴν ὀξυδέρκειαν καὶ βαθεῖαν καὶ ἐμβριθῆ ἐπιστημοσύνην.

2. ΘΗΡΑ ΦΑΣΙΑΝΩΝ. Εἰκὼν ὑπὸ A. v. Maffei (ἐν σελ. 299).

3. ΚΑΡΤΟΥΜ (ἐν σελ. 303). Καρτοὺμ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ αἰγυπτιακοῦ Σουδᾶν. Ἡ χώρα αὕτη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦτο εἰσέτι ἐντελῶς ἄγνωστος. Εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ὁ Λευκὸς ἑνοῦται μετὰ τοῦ Γλαυκοῦ Νείλου, ἐπί τινος προεξοχῆς εἴτε ἀκρωτηρίου, ὀνομαζομένου Ραζ-ελ-Καρτοὺμ ἄκρον τῆς προβοσκίδος τοῦ ἐλέφαντος) ἔκειτο ἀρχικῶς μικρόν τι χωρίον, κατοικούμενον ὑπὸ ἁλιέων. Ἡ ἐξαίρετος αὐτοῦ στρατηγικὴ θέσις δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, καὶ οὕτως ἱδρύθησαν ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον τὸ 1823 ἀχυροσκεπεῖς καλύβαι διὰ Τούρκους στρατιώτας. Αἱ καλύβαι μετ' οὐ πολὺ κατεστράφησαν ὑπὸ πυρκαϊῶν καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐκτίσθησαν πήλινοι οἰκίσκοι. Βραδύτερον ᾠκοδομήθησαν ἀγοραὶ καὶ τζαμία καὶ τὸ μικρὸν χωρίον μετεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς μικράν τινα πόλιν, ἥτις ἐν ἔτει 1830 ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ Σουδᾶν. Ἡ ἡμετέρα εἰκὼν παριστᾷ τὴν πόλιν Καρτοὺμ καθ' ὃν χρόνον διέτριβεν εἰσέτι ἐν αὐτῇ ὁ Γόρδων. Κεῖται ἐπί τινος ἐρήμου καὶ γυμνῆς ἀμμώδους πεδιάδος παρὰ τῷ Γλαυκῷ Νείλῳ καὶ συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀθλίων πηλίνων οἰκίσκων, μὲ στενοὺς, σκολιοὺς καὶ ῥυπαροὺς δρομίσκους. Μόνον ὀλίγισται οἰκίαι, π. χ. ἡ μεγάλη καὶ κομψὴ οἰκία τοῦ διοικητοῦ, κειμένη πρὸ εὐρείας, ὑπὸ φοινίκων περιβαλλομένης πλατείας, τὸ τζαμίον, ἡ κοπτικὴ ἐκκλησία, καί τινες οἰκίαι Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ ἄλλων Εὐρωπαίων, εἶναι ἐκτισμέναι μὲ πλίνθους. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως συμποσοῦνται εἰς 50,000, τὸ πλεῖστον ἄραβας. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἱκανοὶ Εὐρωπαῖοι, ὡς ἐπὶ το πλεῖστον Ἕλληνες (παντοπῶλαι καὶ καφεπῶλαι), Ἰταλοὶ καὶ Γάλλοι. Τὸ κλίμα ἐν Καρτοὺμ εἶνε ἐπιβλαβέστατον εἰς τὴν ὑγείαν τῶν Εὐρωπαίων ἰδίᾳ, οὕτως ὥστε ἡ Εὐρωπαϊκὴ κοινότης ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πολλάκις ἐν τῷ μεταξὺ ἐξηφανίσθη ἐντελῶς ἐκ τῶν συχνῶν θανάτων. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀρχαίου ἐμπορικοῦ κέντρου Schendy συνεκεντρώθη ὅλον τὸ ἐμπόριον τοῦ Σουδὰν ἐν τῇ πόλει Καρτοὺμ ἥτις τώρα συνδέει σύμπασαν τὴν ἐμπορείαν τοῦ ἐλεφαντόδοντος, ἀραβικοῦ κόμμιος, ὀξυφοινίκων, πτερῶν στρουθοκαμήλων καὶ δούλων ἐκ τῆς κεντρώας Ἀφρικῆς μετὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ἡ μεγίστη καὶ συγχρόνως ἰσχυροτάτη λαμπὰς ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ φάρου **Kathrinen-Lighthouse** παρὰ τὴν νότιον ἀκτὴν τῆς νήσου **Wight**. Ὁ ἠλεκτρικὸς φωτισμὸς τοῦ φάρου τούτου ἔχει τὴν πρωτοφανῆ φωτεινὴν δύναμιν 60,000 λαμπάδων καὶ τὸ φῶς εἶνε τόσῳ λαμπρόν, ὥστε δὲν δύναται ὁ ὀφθαλμὸς νὰ τὸ προσατενίσῃ εἰμὴ διὰ διόπτρων ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν μαυρισμένων. Ὅταν ἐπικρατῇ ὀμίχλη, ἡ φωτεινὴ δύναμις ἐπαυξάνεται δι' ἐπὶ τοῦτο μηχανῶν μέχρι τῆς ἐντάσεως 6,000,000 λαμπάδων. Ἐπειδή, ὅταν ἡ ὀμίχλη εἶναι πάρα πολὺ πυκνή, τὸ φῶς τῶν 6,000,000 λαμπάδων, ὅπως καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς φωτισμόν, διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ φάρου ὑπάρχει ὑπερμεγέθες κέρας, ὅπερ πέμπει τοὺς σωτηρίους ἤχους του εἰς τὰς αὐτὰς ἀποστάσεις, ὅπως καὶ ἡ λαμπὰς τὰς ἀκτῖνάς της.

Ἐναέριον μέγαρον. Ἀμερικανός τις ἑκατομμυριοῦχος, ὀνόματι **Mr. Fay**, σκοπεύει νὰ ἱδρύσῃ μεγαλοπρεπέστατον παλάτιον ἐν **Guanajato** (τοῦ Μεξικοῦ) ἐπὶ ὕψους τριακοσίων ποδῶν ὑπεράνω τῆς πόλεως. Τὸ παλάτιον τοῦτο θὰ κατασκευασθῇ ἐκ σιδηρῶν στύλων καὶ θὰ περιβάλλεται μὲ ὑπερμεγέθεις κρεμαστοὺς κήπους, διὰ τοῦτο καὶ τὸ οἰκοδόμημα θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα „μέγαρον τῆς Σεμιράμιδος". Ἡ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀνάβασις εἰς τὸ ἐναέριον ὕψος θὰ γίνεται διὰ γιγαντιαίου τινὸς μηχανισμοῦ, πρὸς τούτοις δὲ τὸ παλάτιον θὰ συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς πόλεως. Ὁ λόγος δι' ὃν ὁ **Mr. Fay** κατασκευάζει τόσον ὑψηλὰ τὸ παλάτιόν του τοῦτο εἶναι ὅπως ἀποφεύγῃ τὴν ἀναπνοὴν τῶν δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων τῆς μεγαλουπόλεως.

Παράδοξα ὀνόματα ναῶν. Οἱ μωαμεθανικοὶ ναοὶ ἤτοι τὰ Τζαμία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παράδοξα ὀνόματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐξήγησις ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ λίαν ἐνδιαφέρον καὶ διδακτικὸν βιβλίον. Οὕτω π. χ. ὑπάρχουσι τζαμία φέροντα ὀνόματα, οἷα τὰ ἑξῆς: „ἓξ πλακοῦντες", „τρεῖς κεφαλαί", „ἥλιος καὶ σελήνη", „κρομμύων καὶ κοραλλίων κύριοι", „ὑπόθεσε ὅτι τὰ ἔφαγα". Περὶ τῆς τελευταίας ταύτης ὀνομασίας „ὑπόθεσε ὅτι τὸ ἔφαγα, τουτκι γεντίμ", δίδεται ἡ ἀκόλουθος ἐξήγησις: Ὁ ναὸς οὗτος ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲτ Α'. ὑπό τινος Ἐφφέντη ὀνόματι Σχεμς-ουντ-ντὶν (ἥλιος τῆς πίστεως). Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ ἱδρυτὴς οὗτος ἔζη πολυτελέστατα καὶ ἐδαπάνα μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ εἰς πλουσιώτατα γεύματα καὶ λοιπὰς ἀπολαύσεις τοῦ βίου. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἔλαβε τὴν εὐσεβῆ ἀπόφασιν νὰ διατωνίσῃ τὸ ὄνομά του διὰ τῆς ἐξ ἰδίων χρημάτων ἱδρύσεως ἑνὸς τζαμίου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του ταύτην, ἐν ὅσῳ ἐξηκολούθει νὰ διάγῃ τὸν πολυδάπανον βίον του, μετέβαλεν αἴφνης δίαιταν καὶ τὰ χρηματικὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἐξώδευε συνήθως εἰς τὰ πολυτελῆ γεύματά του, ἔδετε εἰς ἰδιαίτερον ταμεῖον, λέγων ἑκάστοτε: „Τουτκι γεντιμ" (ὑπόθεσε ὅτι τὰ ἔφαγα!) Τοιουτοτρόπως ἐξοικονόμησεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὸ ἀπαιτούμενον κεφάλαιον πρὸς ἀνίδρυσιν τοῦ ναοῦ τούτου, τοῦ ὁποίου τὴν οἰκοδομὴν διηύδυνεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Σινᾶν.

Ἐπικίνδυνος πτῶσις. Ὁ Ἄγγλος ἀεροναύτης **Baldwin**, ὅστις ἀπὸ ὕψους πολλῶν χιλιάδων ποδῶν κατέρχεται ἐκ τοῦ ἀεροστάτου πρὸς τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κατασκευασθέντος ἀλεξιπτώτου του, μικροῦ δεῖν ἐγένετο θῦμα τῆς ῥιψοκινδύνου τόλμης του κατά τινα ἐν **Hamilton** τῆς Σκωτίας κατὰ τὴν ἱπποδρομίαν δοθεῖσαν παράστασιν. Τὸ βραδύπτωτον δὲν ἐπληρώθη ἀρκούντως ἀέρος κατὰ τὴν πτῶσιν καὶ ὁ **Baldwin** κατέπεσε πρὸς τὸ ἔδαφος μὲ ταχύτητα 14 ποδῶν κατὰ δευτερόλεπτον. Ὡς ἐκ θαύματος ὅμως οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν ἐκ τῆς ταχείας πτώσεως.

Νέον πείραμα τοῦ Δρ. Τάννερ. Ὁ περιβόητος νηστευτὴς Δρ. Τάννερ, ὅστις πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατώρθωσε νὰ μείνῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας διαρκῶς νῆστις, ἐπανῆλθεν ἐσχάτως μετὰ τετραετῆ ἐν Μεξικῷ διαμονὴν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας φέρων νέαν ἐπιστημονικὴν ἀνακάλυψιν καὶ προτιθέμενος νὰ ἐκτελέσῃ νέον ἐπικίνδυνον πείραμα. Ἐν Μεξικῷ ἠσχολήθη ὁ Δρ. Τάννερ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ διερεύνησιν τῶν αἰτίων, τῆς διαρκείας καὶ τῆς φύσεως τοῦ κατ' ἐπίφασιν θανάτου ἤτοι τῆς ἀσφυξίας. Εἶνε, ὡς λέγει, πεπεισμένος, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι θάπτονται ζωντανοί, καὶ ἀπαιτεῖ ὅπως ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις οἱ νεκροὶ μένωσιν ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἄθαπτοι. Ὁ Δόκτωρ Τάννερ εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δύνανται μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο προπαρασκευὴν νὰ μείνωσιν ἐπὶ μακρότατον χρόνον ζῶντες ἄνευ τροφῆς καὶ ἀέρος ἐν κεκλεισμένῳ χώρῳ, ἀπαράλλακτα ὅπως αἱ ἄρκτοι καὶ ἄλλα ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐν καταστάσει ἀποναρκώσεως διαχειμάζουσιν ἐντὸς τῶν σπηλαίων καὶ τῶν κοιλωμάτων τῆς γῆς. Ὁ ἰατρὸς Τάννερ διανοεῖται νὰ κάμῃ διάφορα πειράματα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του ταύτης καὶ ἀπεφάσισε μάλιστα, ὡς λέγεται, νὰ ἐκτελέσῃ βραδύτερον εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸ κινδυνωδέστατον πείραμα τοῦ νὰ ἐγκλεισθῇ καὶ διαμείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐντὸς ἐρμητικῶς κεκλεισμένης καὶ ἐσφραγισμένης σοροῦ ἐν τῇ γῇ τεθαμμένος.

Φιλομουσία τῶν ζώων. Ἐξ ὅλων τῶν ζώων οἱ κύνες καὶ οἱ ἵπποι ἔχουσι τὴν μεγίστην εὐαισθησίαν εἰς τὴν μουσικήν. Ἡ ἐπίδρασις, ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν ζώων τούτων ἡ μουσική, εἶναι εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν ἰσχυρά. Ἰπάρχουσι μελῳδίαι τὰς ὁποίας οἱ κύνες δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι. Μουσικός τις, βιολιστής, εἶχε παρατηρήσῃ ὅτι ὁ κύων του, ὅστις ἠκροᾶτο μετὰ μεγίστης προσοχῆς τοὺς μελῳδικοὺς τόνους τοῦ βιολίου του κατὰ τὴν ἐξάσκησιν μουσικοῦ τινος τεμαχίου, ἤρχιζε νὰ ὑλακτῇ καὶ νὰ ὀλολύζῃ κατὰ παράδοξον ὅλως τρόπον, μόλις ὁ κύριός του ἔφθανεν εἰς ὡρισμένον τι μέρος τοῦ τεμαχίου τούτου. Τὸ εὐαίσθητον ζῶον ἐφαίνετο προφανῶς ὅτι ἔπασχε καὶ ἠγωνίζετο φοβερὰν ἀγωνίαν. Ἡμέραν τινὰ ὁ μουσικὸς θέλων νὰ λάβῃ πλήρη βεβαιότητα περὶ τῆς ἀνακαλύψεώς του ταύτης, ἔπαιξεν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κυνὸς του ἐντὸς κεκλεισμένου δωματίου τὴν αὐτὴν ἐκείνην μελῳδίαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπανειλημμένως. Ὁ δυστυχὴς κύων ἔπεσε θῦμα τῆς περιεργίας τοῦ κυρίου του. Μετὰ τοὺς πρώτους ἀπελπιστικοὺς ὀλολυγμοὺς κατελήφθη ὑπὸ φοβερῶν σπασμῶν καὶ ἀπέθανε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του.

Δένδρον-ἀγελάς. Ὑπάρχουσι πολλὰ δένδρα τὰ ὁποῖα παράγουσι γάλα. Τὸ γνωστότατον ἐξ αὐτῶν εἶνε τὸ δένδρον **Palo de Voca** εἴτε δένδρον τῆς ἀγελάδος, τὸ ὁποῖον φύεται εἰς τὰς Κορδιλλέρας παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ **Caraccas** ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ. Ὁ **Humboldt** λέγει περὶ τοῦ δένδρου τούτου τὰ ἑξῆς: Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ παραδόξων φαινομένων, ἅτινα εἶδον κατὰ τὸ ταξείδιόν μου, οὐδὲν ἐπὶ τοσοῦτο μὲ ἐξέπληξεν ὅσον τὸ δένδρον τοῦτο **Palo de Voca**. Φύεται καὶ αὐξάνει ἐπὶ τῆς πετρώδους πλευρᾶς τῶν ὀρέων· αἱ ῥίζαι του μόλις εἰσδύουσιν εἰς τὸ πέτρωμα. Ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους διαρκεῖ παντελὴς ξηρασία, καθ' ἣν οὐδεμία ῥανὶς ὕδατος δροσίζει τὰ κατάξηρα φύλλα του, οἱ δὲ κλάδοι του φαίνονται μαραμένοι καὶ νεκροί· μόλις ὅμως χαράξῃ τις διὰ μαχαίρας τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου τούτου, ἀμέσως ἐκρέει ἐξ αὐτοῦ γλυκὺ καὶ θρεπτικώτατον γάλα! Πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ῥέει δαψιλῶς ἡ φυτικὴ αὕτη πηγή. Διὰ τοῦτο οἱ ἰθαγενεῖς τρέχουσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰς τὰ δένδρα ταῦτα, ὅπως γεμίσωσι τὰ ἀγγεῖά των μὲ τὸ παχύτατον τοῦτο γάλα, τὸ ὁποῖον ταχέως πήγνυται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ γίνεται κίτρινον. Γάλλος τις χημικός, **Mr. Boussingault**, ἀνέλυσε τὸ γάλα τοῦτο καὶ ἐδήλωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Γαλλίας ὅτι ἐν τῇ συνθέσει του ὁμοιεῖ πολὺ πρὸς τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος καὶ περιέχει ὄχι μόνον λίπος, ἀλλὰ καὶ σάκχαριν, καφεΐνην καὶ φωσφορικὰ ἅλατα. Ἡ ἀναλογία τῶν διαφόρων συστατικῶν μερῶν εἶναι πολὺ εὐνοϊκωτέρα ἢ ἐν τῷ ζωϊκῷ γάλακτι καὶ σχεδὸν τοιαύτη, οἷα εἰς τὸ καλὸν ἀνθόγαλα. Ὅμοια δένδρα φύονται καὶ ἐν **Demerara**, **Ceylon** καὶ ἐν ταῖς Καναρίοις νήσοις.

Ὁ ὑπερεκατοντούτης Μιχαὴλ Εὐγένιος **Chevreuil**, ὁ πρύτανις τῶν χημικῶν τοῦ κόσμου ὅλου, φαίνεται ὅτι προσεγγίζει ἤδη εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου του. Ὁ γηραιὸς ἐπιστήμων ἄγει ἤδη τὸ ἑκατοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Διάφορα παρισιανὰ φύλλα ἀγγέλλουσιν ὁμοφώνως ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας του εἶναι λίαν ἀκροσφαλής. Ὁ **Chevreuil** εἶναι προσέτι καὶ τὸ ἀρχαιότατον μέλος τῆς Βερολινείου Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Δηλητήριον τῶν ἐγχέλεων. Ἐπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο προσετέθη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν δηλητηρίων νέον, ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἀνακαλυφθὲν δηλητήριον. Τὸ δραστικώτατον τοῦτο δηλητήριον ἐμπεριέχεται εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐγχέλεων. Τίς θὰ ἐφαντάζετό ποτε, βλέπων πρὸ αὐτοῦ παχεῖαν καὶ ἁδρομερῆ ἔγχελυν, ὅτι εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἰχθύος τούτου ἐμπεριέχεται ποσότης δηλητηρίου, δυναμένη νὰ θανατώσῃ δεκάδα ὁλόκληρον ἀνθρώπων; Καὶ ὅμως εἶναι πλέον γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Ὁ καθηγητὴς **Mosso** ἐν **Τουρίνῳ** ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως τὰ ἀποτελέσματα τῶν σχετικῶν πρὸς τοῦτο ἐρευνῶν του, καὶ ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ ἐξαίρομεν ἐν συντόμῳ τὰ σπουδαιότερα.

Ἐν τῷ ζωολογικῷ σταθμῷ τῆς Νεαπόλεως ὁ καθηγητὴς **Mosso** ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ αἵματος τῶν ἰχθύων προτιθέμενος κυρίως νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ αἴτια, δι' ἃ ἰχθῦς τινες, π. χ. αἱ ἐγχέλεις δύνανται νὰ ζῶσι καὶ ἐν τῷ θαλασσίῳ καὶ ἐν τῷ γλυκεῖ ὕδατι, ἐνῶ ἄλλοι θαλάσσιοι ἰχθῦς μόνον ἐν τῇ θαλάσσῃ δύνανται νὰ ζήσωσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν βραχεῖ χρόνῳ, ὅταν μεταφερθῶσιν εἰς γλυκὺ ὕδωρ. Πρὸς τοῦτο ὁ καθηγητὴς **Mosso** ἔλαβεν αἷμα ἐγχέλους καὶ τὸ ἀφῆκε νὰ παγῇ. Διὰ τῆς πήξεως ἐσχηματίσθη, ὡς συνήθως, ὁ πλακοῦς καὶ ὁ ὀρὸς τοῦ αἵματος· ὁ ὀρὸς ἦτο κίτρινος καὶ παρεῖχεν ὑπόγλαυκόν τινα ἀντιφάνειαν. Ὁ καθηγητὴς **Mosso** ἐδοκίμασε διὰ τῆς γεύσεως μίαν ῥανίδα τοῦ ὀροῦ τούτου. Μόλις ὅμως ἤγγισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης, ᾐσθάνθη δριμεῖαν, καυστικὴν γεῦσιν καὶ ἀμέσως ἐπηκολούθησαν δαφιλὴς ἔκκρισις σιέλου καὶ προφανῆ ἐνοχλήματα περὶ τὴν κατάποσιν.

Τὰ αὐτὰ φαινόμενα καὶ ἀποτελέσματα, τ' ὁποῖα ἐδείκνυεν ὁ ὀρὸς τῆς συνήθους ἐγχέλους, παρουσίαζε καὶ ὁ τῆς θαλασσίας ἐγχέλους καὶ τῆς μυραίνης (σμύρνας). Οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ὁ ὀρὸς τῶν ἰχθύων τούτων εἶνε δηλητηριώδης. Ἐν Τουρίνῳ ἐξηκολούθησαν τὰ πειράματα καὶ ὁ ὀρὸς τῶν ἐγχέλεων ἐθανάτωνεν ὅλα τὰ ζῶα, εἰς τῶν ὁποίων τὸ αἷμα ἐνεχέετο. Εἷς κόνικλος π. χ. ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ὁποίου ἐνέχυσαν διὰ σύριγγος 3 δέκατα τοῦ γραμμαρίου ἐκ τοῦ ὀροῦ μιᾶς μυραίνης, ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ δηλητηρίου ἐντὸς $2^1/_2$ δευτερολέπτων. Εἷς κύων, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν σφαγίτιδα φλέβα ἐνεχυματίσθη $^1/_2$ γραμμαρίου τοῦ αὐτοῦ ὀροῦ, ἀπέθανεν ἐντὸς 4 λεπτῶν τῆς ὥρας. Τὰ φαινόμενα τῆς δηλητηριάσεως ἦσαν τοῦ αὐτοῦ εἴδους, οἷα παρατηροῦνται εἰς τὸ δηλητήριον τῶν ὄφεων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ δηλητήριον τῶν ὄφεων ἐνεργεῖ μετὰ μείζονος δραστικότητος. Εὐτυχῶς τὸ δηλητήριον τῶν ἰχθύων τούτων ἐνεργεῖ τότε μόνον, ὅταν ἀμέσως εἰσάγηται εἰς τὸ αἷμα, καὶ ὡς ἐκ τούτου δυνάμεθα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὡς μέχρι τοῦδε, νὰ τρώγωμεν τὰς ἐγχέλεις καθ' ὅλους τοὺς τρόπους τῆς μαγειρικῆς αὐτῶν σκευασίας. Πρὸς τούτοις δὲ τὸ αἷμα τῶν ἐγχέλεων διὰ τοῦ βρασμοῦ χάνει τὰς δηλητηριώδεις αὐτοῦ ἰδιότητας. Ἐξαιρέτως ὅμως σπουδαία εἶναι ἡ γνώμη τοῦ καθηγητοῦ **Mosso** περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπενεργείας τοῦ δηλητηρίου, καθότι διαφωτίζει πως καὶ τὴν θεραπείαν τοῦ δήγματος τῶν ὄφεων. Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν γνωρίζουσιν ἴσως καὶ ὡς μὴ ἐπιστήμονες, ὅτι ἐν τῷ προμήκει μυελῷ εὑρίσκεται σημεῖόν τι, ὅπερ ὀνομάζεται „κόμβος τῆς ζωῆς". Τὸ μέρος τοῦτο εἶνε μικρὸν ὡς ἡ κεφαλὴ καρφοβελόνης καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῶν τῆς ἀναπνοῆς κινήσεων. Ἐὰν τις διατρυπήσῃ τὸν „κόμβον" τοῦτον μὲ χονδρήν τινα βελόνην, τὸ ζῶον πίπτει ἀμέσως νεκρόν, ἐπειδὴ αἱ κινήσεις τῆς ἀναπνοῆς παύουσι διὰ μιᾶς. Τὸ δηλητήριον δὲ τῶν ὄφεων καὶ ἐγχέλεων φαίνεται ὅτι πρώτιστα καὶ μάλιστα ἐπηρεάζει τὸν προμήκη μυελὸν καὶ διὰ τῆς παρακωλύσεως τῆς ἀναπνοῆς ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ἂν λοιπὸν κατωρθοῦτο νὰ εἰσαχθῇ τεχνητή τις ἀναπνοή, τότε ἡ ἄμεσος καὶ θανατηφόρος ἐπενέργεια τοῦ δηλητηρίου θὰ ἤρετο καὶ ὁ ὀργανισμὸς θὰ εἶχε καιρὸν νὰ ἀναλάβῃ βαθμηδόν.

Αἱ περαιτέρω ἔρευναι τοῦ σοφοῦ Ἰταλοῦ παρέχουσιν ἡμῖν τὰς χρηστοτάτας ἐλπίδας· ἴσως ὁ διάσημος οὗτος ἰατρὸς κατορθώσει νὰ φέρῃ ἀσφαλεστάτας ἀποδείξεις περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς γνώμης του ἐν σχέσει πρὸς τὸν τρόπον τῆς δηλητηριάσεως καὶ ἐξεύρῃ ἀσφαλές τι μέσον κατὰ τοῦ δηλητηρίου τῶν ὄφεων.

Ἀνακάλυψις ἀρχαίας Ἐτρουσκικῆς πόλεως. Ἐν τῇ κοιλάδι παρὰ τὸν ποταμὸν **Reno** πλησίον τῆς Βονωνίας ἀπεκαλύφθη ἤδη ἐντελῶς διὰ βαθμιαίων ἀνασκαφῶν ἀρχαιοτάτη Ετρουσκικὴ πόλις, τῆς ὁποίας ἡ ἡλικία, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαιολόγων, ἀνέρχεται εἰς 2300 ἔτη τοὐλάχιστον. Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὰ λείψανα τῆς τέχνης, ἅτινα κατέλιπεν ἐνταῦθα ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αἰνιγματώδης καὶ σκοτεινὸς ἐκεῖνος λαὸς τῶν Ἐτρούσκων, εἶναι σημαντικώτερα καὶ σπουδαιότερα πάσης ἄλλης ἐκ τῶν πολυαρίθμων τῆς Ἰταλικῆς ἀρχαιότητος κατερειπωμένων πόλεων. Τὰ ἐρείπια ταῦτα κεῖνται παρὰ τῇ κώμῃ **Marzabotto** καὶ περιβάλλονται ὑπὸ γιγαντιαίων περιτειχισμάτων. Συστηματικαὶ ἀνασκαφαὶ ἤρχισαν νὰ γίνωνται μόλις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1831, ὅτε ὁ τόπος οὗτος περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ κόμητος **Giuseppe Aria**. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν κατέγραψεν ὁ ἀρχαιολόγος **Gozzadini** εἰς δύο πολυτιμότατα συγγράμματα. Ὁ νῦν ἰδιοκτήτης, κόμης **Pompeo Aria**, ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πατρός του καὶ ἀπέθηκε τὰ εὑρήματα ἔν τινι ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐκ Βονωνίας καθηγητοῦ **C. Brizzio** εὐτρεπισθέντι μουσείῳ ἐν τῇ ἐπαύλει του. Ὁ σοφὸς οὗτος καθηγητὴς ἐπεχείρησεν ἤδη, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ ἄλλως τε ὑπάρχοντος περὶ τῶν Ἐτρούσκων ἱστορικοῦ ὑλικοῦ, νὰ δώσῃ ὅσον οἷόν τε σαφεστάτην εἰκόνα τῆς ἱστορίας τοῦ ἐτρουσκικοῦ λαοῦ καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀρχαίου ἰταλικοῦ πολιτισμοῦ.

Νέα αὐλαξ ἐπὶ τῆς σελήνης. Εἰς τὰ μάλιστα ἀξιοπερίεργα φαινόμενα, ἅτινα παρουσιάζει ἡ ἐπιφάνεια τῆς σελήνης, ἀνήκουσι καὶ αἱ αὔλακες, αἱ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ὑπεράνω ὀρέων, κοιλάδων καὶ πεδιάδων ἐκτεινόμεναι, στεναὶ καὶ βαθεῖαι ἐκεῖναι αὔλακες, αἵτινες ἐν μὲν τῇ πανσελήνῳ φαίνονται ὡς λαμπραὶ φωτειναὶ γραμμαί, ἐν δὲ τῷ πλαγίῳ φωτισμῷ τῆς σελήνης ὡς μέλανα νήματα. Τὰς πρώτας αὔλακας ἀνεκάλυψεν ὁ ἀστρονόμος **Schröter** ἐν ἔτει 1788. Ἔκτοτε ἀνεκαλύφθησαν διὰ περαιτέρω ἐρευνῶν καὶ ἐσημειώθησαν ἐπιμελῶς πολλαὶ τοιαῦται αὔλακες ὑπὸ τοῦ **Lohrmann**, **Mädler** καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ **Schmidt**. Νεωστὶ ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν αὐλάκων τῆς σελήνης διὰ νέας τινὸς ἀνακαλύψεως τοῦ ἐν Δρέσδῃ ἀστρονόμου **J. Scheffler**, ὅστις παρετήρησε νέαν πρότερον μὴ παρατηρηθεῖσαν ἢ καὶ μὴ ὑπάρχουσαν ἴσως αὔλακα, ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς κηλίδος **Godin** μέχρι ἑνὸς τῶν τελευταίων ὀρέων τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀγρίππα. Εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ἡ αὔλαξ αὕτη διασχίζει τὰς σειρὰς τῶν λόφων, παρατηροῦνται μεγάλαι μέλαιναι ὀπαί, ὅμοιαι πρὸς κρατῆρας. Ἡ αἰτία ἢ σημασία τῶν αὐλάκων τῆς σελήνης εἶναι εἰσέτι αἰνιγματώδης καὶ ἀνεξήγητος, καθότι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι ἀπόπειραι ἐξηγήσεως διὰ τῆς παραβολῆς αὐτῶν πρὸς ποταμοὺς ἢ διὰ τῆς παραδοχῆς διαρρωγῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς σελήνης οὐδεμίαν παρέχουσι πιθανότητα.

Περίφημος συρίστρια. Ἡ ἀπό τινων ἑβδομάδων ἐν Λονδίνῳ διαμένουσα Ἀμερικανίς, **Κυρία Shaw**, διεγείρει εἰς τὸ Ἀγλικὸν δημόσιον μέγαν ἐνθουσιασμὸν καὶ θαυμασμὸν διὰ τοῦ — συρίγματός της. Ἡ κυρία αὕτη συρίζει τοσοῦτον θαυμασίως, ὥστε εἰς οὐδεμίαν ὁπωσοῦν πολυποίκιλτον μουσικὴν ἐσπερίδα ἐλλείπουσι δύο τοὐλάχιστον μέρη τοῦ προγράμματος, τὰ ὁποῖα ἡ **Κυρία Shaw** ἐκτελεῖ συρίζουσα. Ἡ παράδοξος αὕτη ἀοιδός, γηησία Ἀμερικανίς, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μελαχροινή, μὲ ζωηρὸν ἐκφραστικὸν πρόσωπον καὶ μέλανας ὀφθαλμούς, εἶνε μήτηρ τεσσάρων ὡραιοτάτων κορασίων, πρὸς διατροφὴν τῶν ὁποίων ἠσχολήθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ σύριγμα. Ἀπὸ ἑνὸς ἔτους παρουσιάζεται ὡς συρίστρια εἰς δημοσίας συναυλίας, τὰς ὁποίας, ἂν καὶ τὸ σύριγμά της εἶνε τόσῳ ἰσχυρὸν ὥστε δύναται νὰ ἀκουσθῇ εἰς μακροτάτας ἀποστάσεις, προτιμᾷ νὰ δίδῃ ἐν ἰδιαιτέραις αἰθούσαις ἢ ἐν τῷ θεάτρῳ. Μία φίλη της (**Κυρία Campbell**), συνοδεύει τὸ σύριγμά της ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀσκεῖται ἐν τῇ τέχνῃ της ἐπὶ δύο ὥρας, ἡ δὲ ἄσκησις πρὸς τελείαν ἐκμάθησιν ἑκάστου νέου τεμαχίου, ἰδίως μέρους μελοδράματος, ἀπαιτεῖ δύο ἕως τρεῖς μῆνας. Ἦλθεν εἰς Λονδῖνον μὲ συστατικὰ γράμματα τῆς **Κυρίας Vanderbilt**, καὶ ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας ἐζήτησεν ἀμέσως νὰ τὴν ἀκούσῃ. Ἐννοεῖται ὅτι κερδίζει ἄπειρα χρήματα συρίζουσα. Καὶ τὰ τέσσαρα κοράσια, τὰ ὁποῖα ἡ μήτηρ καλεῖ οὐχὶ μὲ τὰ ὀνόματά των ἀλλὰ μὲ ἰδιαίτερα δι' ἕκαστον σύρίγματα, ἔχουσιν ὡσαύτως μεγάλην εὐφυΐαν καὶ κλίσιν πρὸς τὸ συρίζειν.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΑΥΛΟΥ.

Dans les vallons ombreux quel pasteur fait entendre,
Les échos de la flûte harmonieuse et tendre
And. Chénier.

Τίς δὲν ἀναπολεῖ τοὺς ἄνω στίχους τοῦ Chénier ἀκούων μακρόθεν ἐν νυκτὶ σεληνοφωτίστῳ τοὺς γλυκεῖς τερετισμοὺς, οἱονεὶ στεναγμοὺς τοῦ πλαγιαύλου; Ἄγνωστος περιπάθεια καὶ θέλγητρον ἀόριστον περιβάλλει τὴν σιωπηλὴν φύσιν εἰσδύουσα μέχρι τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας Εἴπομεν ὅτι ὁ πλαγίαυλος καταμαγεύει ἀκουόμενος μακρόθεν. Ὄντως, διπλασιάζεται ἡ ἐκ τῆς ἀπροάσεώς του ἡδονὴ ὅταν ἀκούωμεν αὐτὸν μακρόθεν διότι προστίθεται τι τὸ εἰδυλλιακὸν, τὸ ποιμενικὸν, τί τὸ ἰδιάζον μόνον εἰς τὸν πλαγίαυλον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἕτερόν τι ἐκ τῶν μουσικῶν ὀργάνων. Τετράχορδόν τι π. χ. ἀκουόμενον ἐξ ἀποστάσεως ἢ καὶ κλειδοκύμβαλον προξενεῖ τὰς βουκολικὰς ἐκείνας τὰς πλήρεις μελαγχολίας ἐντυπώσεις ὑφ' ὧν ἀμέσως καταλαμβάνεται ὁ ἀκούων πλαγίαυλον; Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ διακρίνον τὸν πλαγίαυλον τῶν λοιπῶν ἐγχόρδων ὀργάνων. Ὡς ἐκ τοῦ μέσου δι' οὗ παρίγεται ὁ ἦχος ἐν τῷ πλαγιαύλῳ (ὅπερ ὡς γνωστὸν εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη ἀναπνοὴ) ἔχει οὗτος τί τὸ ἀερῶδες, τὸ πτητικὸν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ τετραχόρδου παραγομένην ἰσχυράν, οἱονεὶ ἀποξέουσάν τι ἀπήχησιν.

Ἡ ἱστορία τοῦ πλαγιαύλου εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα ὅλων τῶν λοιπῶν μουσικῶν ὀργάνων. Οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαίωσῃ τίς ἦτο ὁ πρῶτος διατρυπήσας τὸν κάλαμον καὶ θελήσας νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτοῦ μελῳδίας, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι μεγίστη ἦτο ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Πέρσαι μετεχειρίζοντο τὸν λεγόμενον Συμπί, διπλοῦν αὐλὸν κατασκευαζόμενον ἐξ ὀστοῦ κνήμης. Ὁ Ἡρόδοτος διήρει τοὺς αὐλοὺς εἰς ἄρρενας καὶ θήλεις καθόσον ὁ ἦχος αὐτῶν ἀντεστοίχει πρὸς φωνὴν ἀνδρικὴν ἢ γυναικείαν. Οἱ δ' Ἕλληνες εἶχον πλεῖστα εἴδη αὐλῶν· τοὺς βαριαύλους, τοὺς κυρίως αὐλοὺς, τοὺς πλαγιαύλους, τοὺς κυρτοὺς ἢ εὐθεῖς, τοὺς λυδικοὺς ἢ φρυγικούς Κατὰ τοὺς ἀρχεγόνους τούτους χρόνους, οὓς θὰ θεωρήσωμεν ἀπατελοῦντας τὸ α΄. στάδιον τῆς ἱστορίας τοῦ πλαγιαύλου, ἀπηνεῦτο ἐν χρήσει ὁ πλαγίαυλος τοῦ Πανὸς καλούμενος. Οὗτος εἶχε τὸ ἰδιάζον ὅτι συνέκειτο ἐξ 7 σωλήνων ἴσου μήκους ἡνωμένων διὰ κηροῦ· ἕκαστος τῶν σωλήνων παρῆγεν ἴδιον ἦχον.

Εἰς τὸ β΄. στάδιον τῆς ἱστορίας τοῦ πλαγιαύλου κατατάσσεται πλαγίαυλος ὁ ἀρχαῖος. Οἱ 7 σωλῆνες κατηργήθησαν, διαδεχθέντος αὐτοὺς τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου διατρήτου ὑπὸ τεσσάρων ὀπῶν καὶ κατεσκευασμένου ἐκ κέρατος θηλείας ἐλάφου ἢ ἄλλης κερατίνης οὐσίας. Αἶαν δὲ παράδοξος ἴσως φανῇ ὁ προορισμὸς τοῦ πλαγιαύλου τούτου ὁ διδόμενος αὐτῷ ὑπὸ τῶν τότε Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βάρωνος οἱ ἱερεῖς ἐν τοῖς μαντείοις καὶ κυρίως τῷ τῶν Δελφῶν μετεχειρίζοντο τὸν πλαγίαυλον πρὸς ζωηρὰν παράστασιν τῶν φρικωδῶν συριγμῶν τοῦ ζφεως Πύθωνος. Ὁ Ὁράτιος ἐν τῇ „Ποιητικῇ του τέχνῃ" ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ χορῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτοῦ ὀργάνων μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ πλαγίαυλος ἐπεξετάθη διὰ προσθήκης ὀρειχαλκίνου σωλῆνος πρὸς ἀπομίμησιν τῆς πολεμικῆς σάλπιγγος!

Κατὰ τὴν 14. ἑκατονταετηρίδα ἐπετεύχθη βελτίωσις τοῦ πλαγιαύλου λίαν σπουδαία, διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ γυμνὸν σῶμα τοῦ πλαγιαύλου τῶν λεγομένων κλειδίων. Διὰ τῶν κλειδίων κατωρθώθη ὅπως ὁ πλαγίαυλος παράγῃ ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ μεταξὺ τούτων διαστήματα τὰ ἡμιτόνια καλούμενα. Εὐνόητον λοιπὸν πόσον ἐπλουτίσθη νῦν τὸ ὄργανον τοῦτο καταστὰν ἱκανὸν πρὸς μεγαλητέρας μουσικὰς ἐκτελέσεις. Ἡ τελειοποίησις αὕτη ἀνήκει κυρίως εἰς τοὺς Γάλλους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ περιφήμου Quantz διδασκάλου τοῦ πλαγιαύλου τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου.

Τέλος διακρίνομεν τὴν ἐποχὴν πλαγιαύλου τοῦ νεωτέρου. Ἐνταῦθα, ἔχομεν τὴν τροποποίησιν τοῦ Boehm τὴν γνωστὴν πλέον εἰς ὅλους. Χάρις εἰς τὴν τροποποίησιν ταύτην ὁ πλαγιαυλητὴς ἐπιτυγχάνει ὅπως διὰ μιᾶς κινήσεως ἐπικλείωνται δύω ἐκ τῶν ὀπῶν ταυτοχρόνως τούτου ἐπιτυγχανομένου διά τινος τεχνικῆς συνδέσεως τῶν δακτυλίων τῶν κλειδίων. Χάριν τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς διαδόσεως τῆς ἀληθείας σημειωτέον ὅτι ὁ Boehm δὲν ἐφεῦρε τὴν σύνδεσιν ταύτην ἀλλ' ἐβελτίωσε τὸ ὑπό τινος Gordon ἐπινοηθὲν σύστημα. Οἱ πλαγίαυλοι οἱ εὐθηνοὶ κατασκευάζονται ἐκ κουφοξηλέας, καλάμου, οἱ ἀκριβοὶ ἐκ παλισσανδρίου ἐβέννου κλτ. καὶ οἱ πολύτιμοι ἐκ κρυστάλλου καὶ ἀργύρου.

Μετὰ τὴν περιληπτικὴν ταύτην ἱστορικὴν ἔκθεσιν, εἴπωμεν καί τινα ἄλλα σχετικά. Εἶνε ἀξιοπερίεργον πόσον βαθέως διεδεδομένη ὑπάρχει ἡ ἰδέα ὅτι „τὸ φλάουτο βλάπτει στὸ στῆθος". Ἄνευ τινὸς διακρίσεως, πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀκούσει ὅτι πλαγιαυλεῖτε θὰ σᾶς δώσει τὴν ἄνω ἀπάντησιν, ἀποφαινόμενος δογματικώτατα. Θάνατοι τινες; νέων πλαγιαυλούντων, ἂν καὶ ἡ κατάστασις τῶν πνευμόνων *προϋπῆρχε* ἀσθενική, ἐστερέωσε τὴν ἄνω πρόληψιν. Φίλοι ἰατροὶ μᾶς βεβαιοῦσιν οτι πνεύμονες εἰς ὑγειᾶ φυσιολογικὴν κατάστασιν εὑρισκόμενοι *ἰσχυροποιοῦνται*, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ὅλου σώματος διὰ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως τοῦ πλαγιαυλοῦντος ὅστις σημειωτέον καλῶς οὐδέποτε *ἀναστέλλει* παίζων τὴν ἐκπνοήν του ἀλλ' ἐξερχομένην ἐκ τῶν χειλέων ρίπτει δι' αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλαγιαυλικοῦ σωλῆνος. Ἕτερον πλεονέκτημα τοῦ πλαγιαυλοῦντος εἶνε ὅτι λατρεύει τὴν θείαν μοῦσα· Εὐτέρπην οἰκονομῶν περισσότερον παντὸς ἄλλου λάτρου αὐτῆς τὸν *χρόνον* καὶ τὰ *χρήματά* του. Τὸ γεγονὸς εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ὑποθέσατε, ὅτι θέλετε νὰ ἐκμάθητε κλειδοκύμβαλον, τετράχορδον ἢ κιθάραν, ἀμφιβάλλετε ὅτι θέλετε καὶ διὰ νὰ ἀγοράσητε τὸ ὄργανον σας καὶ διὰ νὰ τὸ συντηρήσητε, καὶ διὰ δίδακτρα πολὺ πολὺ περισσότερα ἀφ' ὅτι ἀπαιτεῖ ὁ πτωχὸς πλαγίαυλος;

Ἔπειτα ἔλθωμεν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην οἰκονομίαν τοῦ *χρόνου*. Θέλετε νὰ φθάσητε εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς τελειοποιήσεως καθ' ὃ νὰ δύνασθε à prima vista νὰ ἐκτελῆτε Gounod ἢ Verdi, Flûte enchantée τοῦ Mozart, Oratorio τι τοῦ Haydn; πόσα ἔτη θέλομεν διὰ τὸν πλαγίαυλον; τρία ἔτη συστηματικῆς σπουδῆς ἀρκοῦσι· ἀλλὰ διὸ κλειδοκύμβαλον ἢ τετράχορδον; ἑπτά. Ἡ διαφορὰ πρόδηλος καὶ ἡ οἰκονομία τοῦ χρόνου ἀναμφίλεκτος.

Ἀλλά, θὰ παρατηρήσῃ τις, τὸ τετράχορδον καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον εἶνε ὄργανα τέλεια, καὶ ἀντιστοιχεῖ ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ χρόνου καὶ τῶν χρημάτων πρὸς τὴν ἀπόκτησιν εὐχερείας ἐπὶ τῶν θείων τούτων ὀργάνων. Σύμφημι. Ἀλλ' ὑπάρχει πλῆθος ἀνθρώπων, τὰ $^2/_3$ σχεδὸν φιλομούσων οἵτινες θέλουσι νὰ ἐκτελῶσι κάτι τι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὄχι ν' ἀκούωσι ἄλλων ἐκτέλεσιν, καὶ οἵτινες πάλιν ἀδυνατοῦσι νὰ θυσιάζωσι τόσα χρήματα καὶ πρὸ πάντων τόσον χρόνον πρὸς ἐκπλήρωσιν ἑνὸς γούστου . . Εἰς τὸν τοιοῦτον τι ἐπιθυμοῦντα τίς δὲν συνισᾷ ὡς μόνην διέξοδον τὴν ἐκμάθησιν τοῦ πλαγιαύλου;

Τέλος ἡ διδασκαλία τοῦ πλαγιαύλου ἐν Ἑλλάδι ὀλίγον εἶνε καρποφόρος, καὶ ὀλιγίστους πλαγιαυλητὰς δυνάμεθα νὰ ἐπιδείξωμεν. Ὁ δὲ μόνος πλαγιαυλητὴς Ἕλλην ὁ κ. Εὐρυσθένης Γκίζας ὀφείλεται εἰς τὸν πρῶτον ἀληθῆ διδάσκαλον τῆς πλαγιαυλητικῆς ἐν Ἑλλάδι μακαρίτην Παναγιώτην Ἀντίππαν καθηγητὴν ἐν τῷ Ὠδείῳ.

Ἐξ Ἀθηνῶν. **Θ. Ξ. Ζ.**

κκ. Ι. Κ. Δ. εἰς Ταϊγάνιον, Ε. Δ. Στ. εἰς Φιλιππούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Θ. Σ. εἰς Ἰσμαϊλίᾳ. Ὁ Β΄. τόμος τῶν „Ἀριστουργημάτων τῆς Νεωτέρας Τέχνης" τελειώνει τὸν προσεχῆ μῆνα ἀμφότεροι οἱ τόμοι χρυσόδετοι τιμῶνται φρ. χρ. 45 καὶ τὰ ταχυδρομικὰ ἐκ φρ. 10 εἰς βάρος σας. — κ. Β. Β. εἰς Ἀδριανούπολιν. Τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀποστελλόμενα δύο τεύχη περιπλέον εἶναι διὰ τὸν αὐτόθι κ. Ζ. — κ Π. Χρ. εἰς Γαλάζιον. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ θὰ ἀποσταλῶσιν ὑμῖν. — κ. Δ. Ι. Κ. εἰς Κραϊώβαν. Τὰς εἰκόνας θὰ λάβετε ἅμα ἑτοιμασθῶσι, πρὸς τὸν ὑποδειχθέντα ἡμῖν κ. ἀπεστάλησαν τὰ φυλλάδια. — κ. Κ. Δ. Κ. εἰς Προῦσσαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Χ. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀναμένομεν νεώτερα. — κ. Ε. Κ. εἰς Σωζόπολιν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Φ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἡμεῖς ἐκδίδομεν προσεχῶς τὰς εἰκόνας τοῦ διαδόχου μετὰ τῆς μνηστῆς του ὡς θὰ ἀνεγνώσατε ἤδη. — κ. * εἰς * Μὲ τὸ ποίημά σας δὲν ἐννοῦμεν τί ζητεῖτε. Μᾶς λέγετε ὅτι τὸ ἐγράψατε ἐν βίᾳ. Θὰ σᾶς ἐπιστεύομεν καὶ θὰ ἐνομίζομεν μάλιστα ὅτι τὸ ἐγράψατε τρέχοντες, καθ' ἣν στιγμὴν κατεδιώκεσθε ὑπὸ λύκων, ἂν δὲν εἴχετε καὶ μερικοὺς στίχους οἱ ὁποῖοι προδήλως ἐγράφησαν ὑπὸ τῆς χειρός σας, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεκομᾶσθε. Ἂν τοὐλάχιστον οἱ στίχοι σας ἦσαν κάπως ἀνεκτοί, θὰ ἐνομίζομεν ὅτι εὑρίσκεσθε ἀκόμη εἰς ἐκεῖνο τὸ στάδιον τῆς παιδικῆς ἀφελείας, καθ' ὃ τὰ μέτρα καὶ αἱ ὁμοιοκαταλήξεις θεωροῦνται ὡς ἡ μόνη οὐσία τῆς ποιήσεως. Ὁπωσδήποτε σᾶς συμβουλεύομεν νὰ μὴ ἀναμιγνύεσθε εἰς πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων οὔτε ἔχετε οὔτε εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ λάβητε τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν. — κ. Ι. εἰς Κάβρον. Τὸ ἀξιόλογον ποίημά σας λυπούμεθα ὅτι διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους εὐκόλως ἐννοεῖτε, ἀδυνατοῦμεν νὰ δημοσιεύσωμεν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἡ ἐν Βουδαπέστῃ οὐγγρικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ Γρηγορίου Γώγου, Ἀρχιμανδρίτου. — Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῶν πιθήκων. — Πόσον χρόνον διαρκεῖ τὸ ὄνειρον. — Ἱστορία ἑνὸς ἄσματος ὑπὸ Στυλιανοῦ Οἰκονόμου (διήγημα — τέλος). — Πινακοθήκη, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Ἡ μεγίστη καὶ συγχρόνως ἰσχυροτάτη λαμπὰς ἠλεκτρικοῦ φωτός. — Ἐναέριον μέγαρον — Παράδοξα ὀνόματα ναῶν. — Ἐπικίνδυνος πτῶσις. — Νέον πείραμα τοῦ Δρ. Τάννερ. — Φιλομουσία τῶν ζώων. — Δένδρον ἀγελάς. — Μιχαὴλ Εὐγένιος Chevreuil.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Δηλητήριον τῶν ἐγχέλεων. — Ἀνακάλυψις ἀρχαίας Ἐτρουσκικῆς πόλεως. — Νέα αὐλαξ ἐπὶ τῆς σελήνης. — Περίφημος σύρίστρια.) — Ὀλίγα τινὰ περὶ πλαγιαύλου ὑπὸ Θ. Ξ. Ζ. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Φρειδερίκος Ἑρρίκος Γκέφκεν. Πρώην καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Στρασβούργῳ (ἐν σελ. 295). — Θήρα φασιανῶν. Εἰκὼν ὑπὸ A. v. Maffei (ἐν σελ. 299). — Καρτοῦμ (ἐν σελ. 303).

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Λειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.* — *Μελάνη* Frey & Sening, *ἐν Λειψίᾳ.*